

Lokaal

nr. 6 – JUNI 2020

**VVSG-maandblad voor
de lokale bestuurder**

Verschijnt 11x per jaar / P2A9746



Wat een veerkracht!

BIJ DE VLUCHTELINGEN MET TRAUMATISCHE ERVARINGEN

BIJ DE WERKNEMERS IN DE ZORG

BIJ DE BESTUURDERS VAN GEMEENTEN EN STEDEN

BIJ DE WINKELIERS EN DE HORECA



Namens de VVSG wil ik Filip De Rynck danken voor het werk in de afgelopen jaren. Wij hopen dat met zijn emeritaat nog geen einde komt aan onze samenwerking.

Tussen academische droom en lokale daadkracht

De coronacrisis heeft de afgelopen weken zo goed als alle aandacht naar zich toegezogen. Ondertussen is de wereld blijven draaien. Grote en kleine gebeurtenissen passeerden op de achtergrond de revue. Bij een daarvan willen we even blijven stilstaan: het emeritaat van Filip De Rynck, hoogleraar bestuurskunde aan de Universiteit Gent.

Filip De Rynck heeft de afgelopen decennia een forse stempel gedrukt op zowel het denken over als de praktische inrichting van het binnenlands bestuur in Vlaanderen. Het begrip 'ivoren toren' of 'boekengeleerde' is volledig vreemd aan de manier van werken die hij als onderzoeker altijd heeft gehanteerd. Als geen ander legt Filip De Rynck de lat hoog, onderzoek moet voor hem telkens grondig gestoffeerd zijn met bevindingen van op het terrein.

Veel bestuurskundige thema's zijn mede door toedoen van het onderzoek van Filip De Rynck op de agenda in Vlaanderen gezet: Wat is de beste manier om in Vlaanderen onze bestuurlijke organisatie te ontwikkelen? Hoe versterken we de bestuurskracht van de gemeenten? Op welke manier organiseren we participatie? Hoe werken lokale besturen op een (stads-) regionale schaal samen? Op welke manier gebruiken lokale besturen ICT? Voor elk van deze thema's combineerde Filip De Rynck sterk conceptueel denkwerk met onderzoekswerk op het terrein. En onderzoek heeft voor hem alleen maar zin wanneer hij lokale besturen, politici en ambtenaren, kan aanporren om enthousiast aan de slag te gaan.

Filip De Rynck hanteert daarbij ook een eigen stijl. Steeds scherp, voor iedereen, vaak met een vleug humor, maar vooral altijd geëngageerd. Nooit te beroerd om een en ander in het juiste perspectief te plaatsen. Wanneer we op studiebezoek in Nederland wat overdonderd worden door de mooie rapporten en presentaties, weet Filip De Rynck met enkele welgemikte argumenten iedereen weer met de voetjes op de grond te krijgen.

Met de VVSG heeft Filip De Rynck altijd een sterke en gewaardeerde band gehad. Een hele reeks gesmaakte optredens op VVSG-activiteiten en treffende artikelen in ons maandblad *Lokaal* zijn daar de getuigen van. Namens de VVSG wil ik Filip De Rynck danken voor het werk in de afgelopen jaren. Wij hopen dat met zijn emeritaat nog geen einde komt aan onze samenwerking. Integendeel. Een emeritaat is een kans om minder uren in de lokalen van de universiteit door te brengen, en meer tijd op het lokale terrein.

Kris Snijkers is algemeen directeur van de VVSG



Reageren?
Twitter met ons
mee op @vvsg



12

STEFAN DEWICKERE

Interview met Stijn Oosterlynck en Bart Verhaeghe

De zorgwekkende latrelatie van middenveld en lokaal bestuur

Burgers die zich in niet-winstgevende organisaties verenigen om hun eigen belangen of die van anderen te verdedigen of te emanciperen vormen het middenveld. Bestuurders van gemeenten en steden weten niet goed wat te doen met het middenveld, toch kan het een waardevolle mede- of tegenspeler zijn.



46

DANIEL GIEBENS

lokale economie

Lierke Plezierke komt ook de corona-aanslag te boven

Degelijk beleid rendeert goed in goede tijden maar dubbel zo goed tijdens een crisis. Dat is duidelijk in Lier waar al jarenlang in lokale economie wordt geïnvesteerd. Lokale ondernemers krijgen er ondersteuning om zich ook digitaal in de markt te zetten, handelaars hebben een sterke vereniging die toegang heeft tot alle relevante informatie en die inspraak heeft in elke maatregel. Zo zijn handelaars tegelijk ambassadeurs van de stad.



30

BART LASUY

interview met Geertui Serneels

Onderschat nooit de menselijke veerkracht

Hulpverleners die vluchtelingen op hun eigen veerkracht aanspreken en een perspectief bieden, helpen hen hun rouw te verwerken zodat deze vluchtelingen met minder psychologische problemen te kampen hebben. Die cultuursensitiviteit kunnen hulpverleners zoals maatschappelijk werkers leren bij de VVSG.

IN ELK NUMMER

- 2 Opinie
- 4 Kort
- 10 Estafette
- 26 De toekomst
- 58 In contact
- 60 Agenda
- 61 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 62 Burgemeester Triljoen

DOMEINEN

- 12 Interview met Stijn Oosterlynck en Bart Verhaeghe
- 18 Ontwar knopen met cocreatie
- 20 Vijf gemeenten Neteland bieden samen coronacrisis het hoofd

- 22 Anzegem en Deerlijk delen brandweerkazerne en zwembad
- 29 Nieuwe infrastructuur Turnova
- 32 Geertui Serneels: 'Onderschat nooit de menselijke veerkracht'
- 38 Duurzaam werken, duurzaam leven
- 40 En dat het applaus terecht is!
- 43 Alcohol- en drugbeleid op de sociale dienst
- 47 Lierke Plezierke komt de corona-aanslag te boven
- 52 SDG's in praktijk: communicatie
- 54 Competenties voor duurzame gedragsverandering

OP DE COVER

Alia (22) heeft haar ouders en broertjes al twee jaar niet meer gezien, ze zijn nog in Syrië. Alia mist hen, maar ook de blauwe Middellandse Zee. Ze had nog nooit op een trampoline gesprongen maar in de tuin van Geertui Serneels wilde ze het wel proberen. Foto Bart Lasuy

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Graphius **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsb.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** abnomenten@vvsb.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT 2020** Een jaarabonnement kost 75 euro bij levering van minstens tien exemplaren op één adres, 100 euro voor een individueel postabonnement voor VVSG-leden en 150 euro voor niet-leden. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Kris Snijckers, directeur VVSG vzw **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffshemilaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsb.be **CONTACT** info@vvsb.be



Ondertekende artikelen verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.



Exitstrategie: sociaal plan nodig



STEFAN DEWEGERE

Ook al zoeken veel zelfstandigen creatief naar oplossingen om met leveringen en take away een beetje omzet te halen, velen zullen in de toekomst genoodzaakt zijn om een beroep te doen op het OCMW.

Exacte cijfers zijn er nog niet, maar tijdens en na deze coronacrisis vragen meer mensen hulp aan de OCMW's. Daarom heeft de VVSG samen met haar zusterorganisaties UVCW en Brulocalis op 7 mei aan premier Sophie Wilmès gevraagd een sociaal plan op te maken om straks een sociaal bloedbad te vermijden.

Dat plan was er een week later nog niet, maar wel de belofte van 15 miljoen euro om de OCMW's te ondersteunen. De verdeling van de middelen zal gebeuren volgens de verdeelsleutel die wordt gebruikt voor de middelen voor participatie en sociale activering. Hiermee kunnen de OCMW's al een deel van de extra hulpvragen betreffende materiële, sociale, geneeskundige en psychosociale hulpverlening opvangen.

Toch is er nog altijd een globaal sociaal plan nodig, vergelijkbaar met een economisch relanceplan. Tijdens de coronacrisis is de financiële toestand van honderduizenden ernstig achteruitgegaan, denk maar aan de mensen in tijdelijke werkloosheid, zelfstandigen zonder activiteit, studenten zonder studentenbaantje, uitkeringsgerechtigden die hun kosten zien oplopen. Meestal lukt het deze mensen wel om een paar maanden tegenslag te overbruggen, maar te lang mag de situatie niet duren. Daarom is het absoluut noodzakelijk om een plan te hebben voor de langere termijn, want steeds meer mensen komen in een armoedesituatie terecht.

Nathalie Debast en Peter Hardy

“ We zijn tevreden dat de Vlaamse overheid de scholen als eerste verantwoordelijke aanduidt. De lokale besturen zijn zeker bereid om oplossingen te zoeken. Dat doen ze al op heel wat vlakken gedurende deze crisis. En dat zullen ze ook verder doen als het gaat over de opvang van schoolgaande kinderen. Maar niet alle locaties zijn geschikt om kinderen op te vangen. De lokale besturen zullen hun best doen, maar anderzijds zullen er gemeenten zijn die geen oplossing hebben voor het opvangprobleem, ook daar moet begrip voor zijn.

Wim Dries, VVSG-voorzitter, Belang van Limburg, 6 mei



Omwille van het samscholingsverbod proberen de mensen altijd afstand te houden, zo kunnen ze een PV of GAS-boete voorkomen.

LAVIA AERTS

Zelden GAS-boete voor overtredingen coronamaatregelen

Weinig steden en gemeenten maken gebruik van de mogelijkheid inbreuken op de coronamaatregelen met een administratieve geldboete (GAS) te sanctioneren. Ze verkiezen de handhaving van de COVID-19-maatregelen via strafrechtelijke weg. Het gaat dan vooral om de bestraffing van onnodige verplaatsingen en samscholingen. Dat blijkt uit een rondvraag van de VVSG bij de sanctionerend ambtenaren van de Vlaamse gemeenten. Sedert het begin van deze crisis worden de veiligheidsmaatregelen gehandhaafd en zo goed als overall bestraft met het strafrechtelijke systeem, dus via PV, onmiddellijke inning en/of parket. Dat gaat snel, de handhaving gebeurt efficiënt en gemeenten zijn ook tevreden over de samenwerking met het parket. De behoefte aan een apart GAS-systeem was dus niet zo hoog. Het zou in volle crisis ook meer administratieve en procedurele gevolgen hebben voor de gemeente. Dat minderjarigen er niet onder vielen, was ook een argument om vast te houden aan het strafrechtelijke spoor.

Opvallend is dat minder dan de helft van de centrumsteden voor GAS kiest,

terwijl zij toch een goed uitgebouwd apparaat hebben om GAS-overtredingen te verwerken. Als ze ervoor kiezen, doen ze het wel bewust, vanuit de idee dat ze met GAS meer vat hebben op de concrete situatie en op de overtreders en ze waar nodig ook sociale begeleiding kunnen inschakelen. Gemeenten geven aan dat onnodige verplaatsingen en samscholingen de voornaamste inbreuken zijn geweest. Ook intrafamiliaal geweld zou meer gerapporteerd worden. Er waren aanvankelijk meer sancties voor afvalverbranding en sluikestorten. Dat is wel weer gedaald na de heropening van de recyclageparken. Een aantal gemeenten meldt ook meer inbreuken op hondenpoep of honden niet aan de leiband houden. Tijdens de paasvakantie en op warme lentedagen rapporteerde een deel van de gemeenten ook meer lawaaihinder of meer gevoeligheid voor burenhinder in ruime zin (visueel, rook, geur, lawaai). Aan de andere kant zijn er opvallend minder inbreuken voor foutparkeren, straatparkeren, wildplassen en geluidsoverlast van cafés en studenten.

.....
Nathalie Debast

Mondmasker voor officiële plechtigheden, ben in tenue.



@FrancisBenoitku, burgemeester Kurne
- Twitter 4 mei

We weten nu al wie de crisis heeft beheerst, 7/7 24/24 heeft gewerkt en ook de rekening zal betalen van deze crisis @vvsg @vparl Sterkste besturen, kwetsbaarst na de crisis. Werk aan winkel om de sterkhouders te ondersteunen @BartSomers.



@katparty Katrien Partyka, burgemeester Tienen - Twitter 28 april

We blijven bescheiden. Veel collega's vragen ons exitplan op bij mij. We zijn daar blij mee, maar iedereen moet vooral naar zijn eigen gemeente kijken. Als we anderen kunnen inspireren, zeker landelijke gemeenten van onze grootte, kunnen ze natuurlijk uit ons plan plukken wat hen kan helpen.



Tony Vermeire (CD&V), burgemeester Lievegem - De Standaard 7 mei

Het digitaal vergaderen gaat vlot. Als men vooraf een aantal zaken meedeelt en raadsleden daar al mee akkoord gaan, moeten die punten tijdens de effectieve vergadering niet worden hernomen. Dat is efficiënt. Toch missen raadsleden het fysieke contact en het politieke discours, de couleur locale gaat digitaal verloren. Dat is hun grootste bezwaar.



VVSG-woordvoerder Nathalie Debast over de digitale gemeenteraden naar aanleiding van de coronacrisis - Apache 8 mei

Voor lokale besturen is de coronacrisis het verhaal van eigenheid: met veel of weinig middelen, inzet of vrijwilligers verzevenlijken ze beleid waar hogere overheden langer over doen, slechter over communiceren of gewoonweg te ver van de burger voor staan om zijn specifieke wensen te horen.

Christophe Degreef, journalist - Apache 18 mei

apache



Beleids- en beheerscyclus 2020

Sinds 1 januari passen alle Vlaamse gemeenten, OCMW's en provincies en een aantal van hun satellieten de vernieuwde beleids- en beheerscyclus toe, kortweg de BBC 2020. De beleidsrapporten zijn vereenvoudigd, met minder maar wel duidelijker schema's, onder meer door de integratie van het budget in het meerjarenplan. De BBC 2020 maakt ook de regels voor de kredietbewaking eenvoudiger. Het systeem van organisatiebeheersing wordt voortaan belangrijker. De besturen krijgen meer autonomie en verantwoordelijkheid om hun eigen richtlijnen uit te werken, afgestemd op maat van hun organisatie. Dit grondig bijgewerkte boek biedt een diepgaande analyse van de vernieuwde BBC-wetgeving, zoals vervat in het decreet over het lokale bestuur en het Provinciedecreet en in de BBC-uitvoeringsbesluiten. Het is een ideaal naslagwerk voor mandatarissen en medewerkers van lokale en provinciale besturen die betrokken zijn bij het meerjarenplan, de boekhouding, de jaarrekening of de organisatiebeheersing.

- S. Desmet
- BBC 2020. De beleids- en beheerscyclus voor de lokale en de provinciale besturen
- Uitgeverij Die Keure, Brugge
- 139 euro



Activiteiten langs trage wegen

Op de Dag van de Trage Weg 2020 in het weekend van 17 en 18 oktober kunnen gemeenten hun trage wegen tonen. Sinds het begin van de coronacrisis komen mensen nog meer dan vroeger buiten in eigen buurt, ze ontdekken onbekende paden en wegels en hebben deugd van een eenvoudige wandeling of fietstocht. Van wandel- of sportclub tot jeugdbeweging, van natuurorganisatie tot wijkcomité, van Fietsersbond tot lokaal bestuur, iedereen kan op de Dag van de Trage Weg met een activiteit de trage wegen

vieren. Het is nog afwachten welke maatregelen dan zullen gelden, maar in principe zijn diverse activiteiten op, langs en over trage wegen mogelijk: een wijk- of patrimoniumwandeling, verfraaiingswerken, groenaanplant, een gezinsevenement, plaatsing van naambordjes of de inhuldiging van een verkeersveilige verbinding.

.....
www.dagvandetrageweg.be
info@dagvandetrageweg.be
voor inspiratie en om je activiteit bekend te maken

Tot 30 juni

EFRO-oproep voor slimme lokale economie

Lokale besturen die beginnende of gevestigde ondernemingen of leveranciers betrekken bij hun smartcityprojecten kunnen tot veertig procent subsidie krijgen voor projecten die het lokale economische weefsel en de handelskern versterken. Bovendien moet het om een innovatief idee gaan of een project zijn dat bestaande slimme oplossingen wil opschalen, telkens in een ruim partnerschap. Je moet het project eerst aanmelden bij VLAIO, de indiening kan tot half augustus op www.efro.be.

philippe.rousseau@vlaio.be of frederik.maertens@vlaio.be

Bang in uw kot

Het aantal oproepen bij 1712 verdubbelde in de maand april tot 952, nog nooit sinds de oprichting in 2012 kreeg de hulplijn zoveel oproepen. Omdat tijdens de coronacrisis veel meer kindermishandeling en partnergeweld plaatsvond, lanceerde 1712 de nieuwe campagne 'Bang om in uw kot te blijven?' Hiermee wil de hulplijn slachtoffers en personen die betrokken zijn bij huiselijk geweld, oproepen om 1712 te contacteren.



'In uw kot blijven is niet vanzelfsprekend als het er onveilig is. Thuis blijven brengt voor sommige gezinnen of koppels risico's met zich mee, wanneer thuis een vijandige omgeving is of door de omstandigheden geworden is,' zegt Wim Van de Voorde, coördinator van 1712. 'Het werk, de school, sportclubs, verenigingen en andere vrijetijdsactiviteiten vormen voor vele mensen een veilige haven. De afgelopen we-

ken vielen veel van die veilige havens weg. Bovendien zagen we een toename van stress, spanningen en conflicten in gezinnen en relaties. Sluimerend geweld escaleerde daardoor.'

Met deze campagne wil hulplijn 1712 mensen aansporen om contact te zoeken als ze vragen hebben over huiselijk of familiaal geweld. Familiaal geweld kent vele vormen zoals partnergeweld, kindermishandeling, geweld tussen broers en zussen, oudermishandeling en ouderenmis(be)handeling. Het gaat over lichamelijk, psychisch, economisch en seksueel geweld.

www.1712.be

Laat geen maskers of handschoenen slingeren

Nu ook de winkels weer open zijn en er steeds meer mondklappers in het straatbeeld verschijnen, roept Mooimakers opnieuw via een online campagne op om het buiten aangenaam te houden voor iedereen en geen handschoenen, mondklappers of ander afval op het openbaar domein achter te laten.

www.mooimakers.be voor een downloadpakket met beelden en berichten van de campagne om te delen via je eigen sociale media



Uit deze crisis leer ik dat we te veel statuten hebben waarbij mensen moeten sprinten om het te halen. Er is met mensen omgegaan zoals met pakjes. Het hele systeem is uit balans geraakt. Mensen moeten te snel terugvallen op de sociale bijstand. De sociale zekerheid moet versterkt worden.



Schepen Sociale Zaken Tom Meeuws ziet in maart en april al een derde meer aanvragen voor leefloon in Antwerpen - *Gazet van Antwerpen* 13 mei

De coronacrisis verplichtte ons om de gewone manier van werken anders aan te pakken. Zo kregen zorgverleners de handen vrij om zich opnieuw met hun kerntaak bezig te houden: zorgen voor mensen. De bewoners genieten ook van het rustigere ritme en de aandacht.'



Bieke Verlinden, schepen van Zorg en Welzijn in Leuven nu de woon-zorgcentra weer bezoek mogen krijgen - *Het Laatste Nieuws/Leuven-Brabant* 16 mei

Het is het moment om te investeren, want wat heeft de economie in deze coronatijden doen draaien? Niet de snelwegen, die waren leeg. Wel energie én het digitale netwerk. We moeten nu investeren in digitale meters, het vergroenen van de gebouwen en in de uitrol van 5G.



Ronnie Belmans, CEO van EnergyVille in het Genkse Thor Park dat een regelluwe zone is geworden om nieuwe technieken uit te werken - *Belang Van Limburg* 14 mei

Vandaag stelde Limburg.net haar Afvalmonitor voor in Pelt. Dit nieuwe digitale systeem helpt gemeenten niet alleen om hun openbare vuilnisbakken beter en eenvoudiger in kaart te brengen, maar maakt het ook mogelijk om alle ledigingen, problemen en eventuele misbruiken te registreren en op de voet te volgen. In een volgende stap kan ook vanop afstand de vulgraad gemonitord worden.



Limburg.net - Facebook 15 mei

Door geen nieuwe wegen meer toe te staan beletten we dat de verstedelijkte kernen steeds verder uitdijen naar de open ruimte. Daarmee roepen we een halt toe aan de druk om elke vierkante meter groen die volgens het gewestplan nog bebouwbaar is, met nieuwe verkavelingen of groepswoningbouw in te palmen. De grenzen van de zich uitbreidende verstedelijking zijn bereikt.



Luc Deconinck (N-VA), burgemeester Sint-Pieters-Leeuw na de invoering van een bouwstop tot 2025 - *Het Laatste Nieuws* 15 mei



Zorgbudgetten onder druk

Door de coronacrisis hebben de Vlaamse gemeenten hogere zorguitgaven dan tevoren. Gelukkig zetten veel besturen deze beleidsperiode ook meer geld opzij voor zorginvesteringen. Dat blijkt uit de cijfers van het platform Je Gemeente Telt, dat alle inkomsten en uitgaven van Vlaamse gemeenten op een toegankelijke manier weergeeft. Of die budgetten zullen volstaan om de crisis te beteugelen, valt echter volgens Wouter Van Dooren, professor bestuurskunde aan de Universiteit Antwerpen, af te wachten.

Op de website www.jegemeentetelt.be kun je gemakkelijk terugvinden hoeveel elke gemeente uitgeeft aan zorg. Uit de cijfers van de meerjarenplannen blijkt dat drie van de vijf provinciehoofdsteden van plan zijn de komende jaren meer aan zorg uit te geven dan in de vorige beleidsperiode. Zo reserveert Brugge ruim 1 miljard zorguitgaven voor de periode 2020-2025 in vergelijking met 879 miljoen voor de periode 2014-2019. In Leuven nemen de geplande uitgaven toe van 640 miljoen naar 727 miljoen en in Gent is er een toename van 1,73 miljard naar 1,80 miljard. Alleen Hasselt en Antwerpen besparen fors op hun zorguitgaven. Concreet daalt het zorgbudget in Hasselt van 347 miljoen euro naar 272 miljoen euro, in Antwerpen van 4,9 miljard euro naar 3,6 miljard

euro. Uiteraard kunnen ook andere gemeenten zich meten met buurgemeenten of gemeenten met gelijkaardige kenmerken. Volgens Wouter Van Dooren, professor bestuurskunde aan de Universiteit Antwerpen, is het echter afwachten of de middelen in de meerjarenplannen voldoende zullen zijn om deze coronacrisis te bestrijden. 'Lokale besturen spelen tijdens deze crisis een belangrijke rol om hun burgers te beschermen. Dat gaat gepaard met een stevige toename aan zorguitgaven voor bijvoorbeeld de beveiliging van de woon-zorgcentra of de organisatie van kinderopvang. Maar omdat evenementen wegvallen en dus ook de daarbij horende uitgaven, kan het al bij al nog meevallen.'

.....
www.jegemeentetelt.be

Gelukkig begint het stilaan door te dringen dat we iets moeten doen: wat we al tien jaar zeggen, heeft de overheid nu door. Op Vlaams niveau gaat dat niet snel, maar je merkt dat provincies en steden daar niet op wachten en zelf droogteplannen beginnen op te stellen.



Professor waterbeheer Patrick Willems (KU Leuven) – Het Laatste Nieuws 15 mei

De coronafactuur dreigt een bom te leggen onder de klimaatplannen van steden en gemeentes. Als Vlaanderen geen hefboom levert, dan worden de lokale klimaatplannen één grote, lege doos. Vlaanderen heeft haar klimaatbeleid grotendeels uitbesteed aan de lokale overheden. Dat is een verdedigbare keuze. Maar als die lokale overheden vervolgens op droog zaad gezet worden, dan dreigen we de afspraak met de toekomst compleet te missen. En dat is iets waar de 100 Vlaamse steden en gemeenten in ons netwerk zich elke dag meer zorgen over maken.



Serge de Gheldere, CEO van Futureproofed – Knack online 13 mei

Deze crisis verbindt mensen. Als ik zie hoe de vrijwilligers samenwerken, dan kan ik alleen maar bewonderend toekijken. Je ziet zelfs wat competitiviteit om als gemeente met het beste idee te komen. De echte bestuurshelden vind je niet in Brussel, maar lokaal. Wij geven de persconferenties en nemen grote beslissingen, maar wat lokaal gebeurt, is veel belangrijker.



Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur op bezoek in Vilvoorde bij de voorbereidingen van de heropening van de winkels – Het Nieuwsblad 11 mei

Je moet elke straat apart bekijken om te zien wat kan. En dan nog moet je continu monitoren wat de effecten zijn. Het belangrijkste is evenwel de discipline van elk van ons. Maar ik verwacht niet dat de winkelstraten zwart zullen zien van het volk.



Koen Kennis (N-VA), schepen voor Middenstand in Antwerpen voor de heropening van de winkels op 11 mei – De Standaard 27 april

De opkomst was 's ochtends zeker te beheersen. Het was geen grote overrompeling, noem het eerder een gezellige drukte. We deden ons best om in enkele dagen tijd zowel de marktkramen als de burger van dienst te zijn. De teneur is over het algemeen positief.



Wim Dom van het team Lokale Economie van Heist-op-den-Berg bij de eerste markttag na de coronacrisis – Gazet van Antwerpen 19 mei

Tom Lacres

Schepen
Sint-Laureins

Tom Lacres, schepen in Sint-Laureins, kreeg het estafettestokje van zijn collega Bart Julliams uit Geel om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van zijn woonplaats.

Wat betekent schepen zijn voor jou? Een mooi mandaat, met veel sociale contacten en dicht bij de mensen. Je kunt concrete en zichtbare zaken realiseren en zo echt iets betekenen voor de inwoners van je gemeente.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Meehelpen aan de campagne van Guy Verhofstadt, ik was toen zestien jaar. Dat waren andere tijden toen: adressen uit kieslijsten overschrijven, mensen opbellen aan de hand van telefoonboeken en met autocaravans meerijden.

Kom je uit een politiek nest? Ja, mijn moeder is in Melle gemeenteraadslid en schepen geweest.

Wat zie je als je grootste prestatie? De opstart van twee dorpsrestaurants en maaltijden aan huis voor senioren. Alles wordt klaargemaakt in ons woon-zorgcentrum en vrijwilligers brengen de maaltijden naar huis.

Neem je dit ambt mee naar huis? Ja, dat kan eigenlijk niet anders.

Heb je vrienden in de politiek? Ja, toch een aantal.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Met Luc De Meyere. Luc is voorzitter van onze partij en gemeenteraadslid. We zijn twintig jaar geleden samen begonnen in de politiek in Sint-Laureins, hij kent mij heel goed. Luc heeft ondanks zijn drukke agenda steeds tijd om te luisteren en oordeelkundig advies te geven.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Ervoor gaan als ik iets wil realiseren.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Te veel op mijn telefoon bezig zijn, volgens mijn kinderen en echtgenote.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid? Meedenken over beleid, kritisch maar constructief. In

Sint-Laureins gebeurt dat wel, een pluim voor de oppositie. We werken in de coronacrisis ook met een team COVID waar er overleg is tussen het college en de fractievoorzitters van alle partijen.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Niet echt met één bepaalde persoon.

Wie zijn je huidige helden? Mijn kinderen, vrijwilligers en zorgpersoneel. De laatste groep niet alleen door corona. Ik heb altijd veel bewondering gehad voor alle medewerkers in ons wzc, voor de manier waarop zij voor de mensen zorgen.

Waar zou je nu het liefste zijn? Niet in mijn kot. In Rome, dat hadden we gepland, maar het kon niet doorgaan door corona. Mijn dochter Verona vindt dat nog steeds jammer.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Mmm, geen idee.

Wat is je meest gekoesterde bezit? Mijn gezin, aan politiek doen lukt niet als je partner daar niet achter staat.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Ongeneeslijk ziek zijn en oorlog.

Wat is je favoriete bezigheid? Naar AA Gent gaan kijken met mijn zoon Nicolas, we hebben een abonnement. Dat is goed om wat energie kwijt te geraken.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Dat doe ik wel eens, na de gemeenteraad altijd.

Wat is je motto? Het is gemakkelijk om zaken ingewikkeld te maken, maar veel moeilijker om zaken eenvoudig te maken. Probeer ze toch maar eenvoudig te maken.

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Freddy Van de Putte uit Melle.



STEFANDE WIKERE



schap van algemeen nut

Als er geen danser meer was
die de wereld een draai geeft
met pirouettes

Geen speler die de rol
geen schilder die het li
uit de schaduw trekt

Muzika gemmen k
verbindt ooit voo
aan ee

**Naast dienstverlening
speelt het middenveld
voor Stijn Oosterlynck
en Bart Verhaeghe
vooral een rol in
gemeenschapsvorming
en maatschappelijke
verandering.**



De zorgwekkende latrelatie van middenveld en lokaal bestuur

We zien elkaar af en toe en laten elkaar voor de rest met rust. Zo omschrijven **Stijn Oosterlynck** en **Bart Verhaeghe** de relatie tussen lokaal bestuur en middenveld in veel gemeenten. En dat is zorgwekkend, want de dynamiek en visie ontbreken om uitdagingen als de mobiliteit van ouderen of de vereenzaming samen aan te gaan. 'Als de gemeenten over vijftien jaar nog een middenveld willen hebben, moet er iets gebeuren.'

Bart Verhaeghe:
'Wat is een burgerinitiatief?
Ik kan me niet van de indruk
ontdoen dat zowel de
burgerinitiatieven zelf als de
overheid die term gebruiken
om een wat positiever imago
te creëren en de benaming
middenveld of vereniging
kwijt te geraken.'

Begin februari had de slotconferentie plaats van CSI Flanders, Civil Society Innovation Flanders, vier jaar onderzoek, debat en overleg over de uitdagingen voor middenveldorganisaties en de innovatieve wegen die ze verkennen. Onder meer de politieke rol van het middenveld en de relatie met de lokale besturen werden uitgebreid onderzocht. Daarover had *Lokaal* een gesprek met professor Stijn Oosterlynck, socioloog aan de Universiteit Antwerpen en een van de academische trekkers van het onderzoek, en Bart Verhaeghe, die het project de voorbije jaren begeleidde voor het middenveld.

Van waar de behoefte aan dit onderzoek?

Bart Verhaeghe: 'De directe aanleiding is de veranderende kijk van nogal wat politici op de rol van het middenveld, die sterk tot uiting kwam in aanloop naar de Vlaamse en federale verkiezingen van 2014. Ze erkennen de belangrijke sociale rol van het middenveld, maar stellen zijn politieke, maatschappijveranderende rol in vraag. Daar geldt het primaat van de politiek, van verkozen politici. Ook wat betreft dienstverlening is er een verschuiving. Vlaanderen besteedt traditioneel heel wat taken uit aan middenveldorganisaties – vakbonden, ziekenfondsen maar ook bijvoorbeeld Natuurpunt – die in andere landen taken van de overheid of van bedrijven zijn. Sinds enkele jaren laten Vlaanderen



STEFAN DEWILDE

en sommige lokale besturen de markt meer spelen, het middenveld krijgt concurrentie van marktspelers. De vroegere relatie tussen overheid en middenveld staat dus ter discussie. Van vertrouwen gaat het in de richting van afvinklijstjes en meer controle. Er wordt gesproken over instrumentalisering, het middenveld als instrument om het overheidsbeleid uit te voeren. Ook de middenveldorganisaties zelf kampen met problemen. De vergrijzing slaat toe bij veel lokale verenigingen. Ze worstelen met de snel toenemende diversiteit in de samenleving. Er was genoeg stof voor een grondig onderzoek.'

Stijn Oosterlynck: 'De overheid en zeker sommige politieke partijen denken dat ze zonder het middenveld kunnen. Maar als je kijkt naar de aanpak van de coronacrisis, dan stel je vast dat het klassieke overlegmodel met de vele checks en balances nog altijd werkt. De belangengroepen en experts – de artsensyndicaten, de onderwijskoepels – hebben aan de noodrem getrokken, de overheid heeft pas dan een beslissing genomen.'

Wat is dat, het middenveld?

Bart Verhaeghe: 'Het initiatief voor dit onderzoek is genomen in de schoot van de Verenigde Verenigingen, maar bijvoorbeeld de welzijnssector of de sociale economie maken geen deel uit van dit samenwerkingsverband. Toch wilden we die er zeker bij hebben. We zijn tot een werkdefinitie met vier kenmerken gekomen: een middenveldorganisatie is ontstaan vanuit privé-initiatief, ze mag geen winst nastreven of de winst moet ten dienste staan van de maatschappelijke missie van de organisatie, ze moet streven naar een stuk maatschappelijke verandering en/of aan dienstverlening doen.'

Stijn Oosterlynck: ‘Het middenveld heeft drie belangrijke rollen: een gemeenschapsvormende of sociale – het bij elkaar brengen van mensen –, een dienstverlenende en een politieke. We hebben het gemeenschapsvormende in deze studie niet opgenomen als kenmerk, omdat dit al heel veel onderzocht is en omdat die rol ook door niemand in vraag wordt gesteld. Maar eigenlijk is dat een wat artificiële ingreep, want de sociale rol is zo belangrijk dat je hem niet kunt isoleren, hij zit in het DNA van het middenveld.’

Bart Verhaeghe: ‘Die keuze wil zeggen dat sport- en amateurkunstorganisaties niet zijn bestudeerd, terwijl ook daar allerlei vernieuwingen ongetwijfeld het onderzoeken waard zijn. Sommige sportverenigingen slagen er bijvoorbeeld heel goed in etnisch-culturele diversiteit te realiseren.’

Wat houdt het onderzoek in?

Stijn Oosterlynck: ‘Het is innovatieonderzoek, gefinancierd door Vlaio, het agentschap innoveren en ondernemen. Het gebeurde in nauwe samenwerking met de Verenigde Verenigingen en een begeleidingscommissie van een veertigtal organisaties, grote en kleine. We hebben in eerste instantie het middenveld in kaart gebracht, Vlaams en ook lokaal in een vijftiental gemeenten. Daarbij kwamen we al tot verrassende conclusies. Twee segmenten zijn zeer groot in aantal: de beroepsorganisaties – elke beroepsgroep heeft een eigen, actieve organisatie – en de organisaties die omtrent gezondheid en ziekte werken – elke ziekte heeft een eigen vereniging. Burgerinitiatieven krijgen dan weer heel veel aandacht, maar in cijfers is dat een zeer beperkt deel van het middenveld en een bijna uitsluitend grootstedelijk fenomeen. We hebben vele honderden organisaties geraadpleegd, Vlaams en lokaal, eveneens met verrassende resultaten. De gemeenschapsvormende rol is voor nagenoeg alle sectoren van het middenveld de belangrijkste. De dienstverlenende rol is zeer belangrijk op Vlaams niveau, lokaal iets minder. De politieke rol – in de zin van iets willen veranderen in de maatschappij – scoort op de twee niveaus het minst hoog, maar is over het algemeen eerder wel belangrijk. We hebben ook gevraagd naar hoe organisaties de evolutie van hun politieke rol ervaren. Vijf procent geeft aan dat ze er nu minder of veel minder mee bezig zijn dan tien jaar geleden, 42 procent antwoordt even veel, 53 procent meer of veel meer. Het middenveld heeft van zichzelf dus niet de indruk dat het minder politiek wordt. Een mogelijke verklaring is het versnelde mediaklimaat, waardoor middenveldorganisaties veel meer aanwezig moeten zijn op bijvoorbeeld sociale media en zich veel meer en sneller moeten positioneren, ook voor zaken die niet tot hun kerntaken behoren. Een aanzienlijk deel van de personeelstoename bij het middenveld komt voor rekening van communicatie en ICT. Zo hebben we met dit onderzoek heel

wat feiten en tendensen geobjectiveerd. En ten slotte hebben we cases van vernieuwing geïdentificeerd: middenveldorganisaties die meer vermarkten, die meer een politieke rol opnemen, die nieuwe vormen van dienstverlening opzetten of nieuwe manieren om samen te werken met lokale overheden of om met personeel en vrijwilligers om te gaan. Daarmee willen we andere organisaties en verenigingen inspireren en aanzetten tot vernieuwing.’

Bart Verhaeghe: ‘Tijdens het onderzoek werd er voortdurend in gesprek en discussie gegaan met de begeleidingscommissie, in focusgroepen enzovoort. De discussie voeren was vaak al een vorm van innovatie stimuleren, omdat mensen met een heleboel inspiratie naar huis gingen. Uit een van de focusgroepen kwam ook de complexere invulling van de politieke rol naar voren. Vroeger ging het over het klassieke lobbyen, dat gebeurt nu minder vaak. Organisaties doen wel vaker een beroep op het brede publiek. Eigenlijk moeten ze die politieke rol tegelijkertijd op verschillende manieren invullen. Soms moeten ze stout zijn, een andere keer op de rem staan. Zeker voor koepels van zowel activistische als bravere organisaties is dat samenspel niet evident.’

Krijgen burgerinitiatieven een te luide stem, politiek en in de media?

Bart Verhaeghe: ‘Veel besturen, zeker steden slaan het middenveld over en gaan rechtstreeks naar die initiatieven. Maar wat is een burgerinitiatief? Veel lokale afdelingen van Okra, van Samana noemen zich ook zo en in essentie klopt dat. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat zowel de burgerinitiatieven zelf als de overheid die term gebruiken om een wat positiever imago te creëren en om de benaming middenveld of vereniging kwijt te geraken. De aandacht voor burgerinitiatieven is sowieso overdreven groot. Zeker in niet-centrumsteden moet je ze met een vergrootglas zoeken.’

Stijn Oosterlynck: ‘Thema’s als luchtvervuiling aan de schoolpoort of de deeleconomie leven ook in kleinere gemeenten en worden daar opgenomen door bestaande organisaties.’

Bart Verhaeghe: ‘Autodelen is in Nevele opgepikt door de lokale afdeling van Natuurpunt, elders door nieuwe burgerinitiatieven. De scheidingslijn is wat artificieel.’

Jullie hebben ook de relatie middenveld-lokale overheid onder de loep genomen. Hoe staat het daarmee?

Bart Verhaeghe: ‘Het ideologische weegt veel minder door in veel gemeenten dan op Vlaams niveau. De re-

Stijn Oosterlinck:
'Alle vragen in ons onderzoek
over gemeenschapsvorming
scoorden hoog, op één na:
proberen jullie ook mensen
met verschillende sociale
achtergronden – heel breed
gedefinieerd dus – samen
te brengen?'

latie is meer verzakelijkt: als we kunnen samenwerken voor dossiers, dan doen we dat. In veel gemeenten, op de centrumsteden na, spreekt onderzoeker Filip De Rynck over een latrelatie: we zien elkaar af en toe en voor de rest laten we elkaar met rust. Het lokale bestuur steunt het middenveld een beetje en vraagt daar niet te veel voor terug. Omgekeerd heeft het middenveld heel weinig impact op het lokale beleid, veel adviesraden functioneren niet zo goed. De gemeenschapsvormende rol is veruit de belangrijkste. Nochtans maakt zestig procent van de lokale organisaties deel uit van een grotere koepel, daar ligt toch een taak voor de nationale secretariaten om lokale groepen wat te stimuleren en te activeren. Want we stellen vast dat er lokaal wel degelijk heel veel kan gebeuren. Kijk maar naar de centrumsteden en de initiatieven in verband met energie en vluchtelingen.'

Stijn Oosterlynck: 'Die relatie is zorgwekkend. Veel uitdagingen uiten zich op lokaal vlak, denk aan de verminderde mobiliteit van ouderen in combinatie met de afbouw van lokale dienstverlening, de vereenzaming, het klimaat ook. Het middenveld heeft er niet de dynamiek om dat samen op te pakken. Het vergrijst ook zelf sterk, er is weinig vernieuwing. De jongeren van sommige organisaties blijken 65-jarigen te zijn. En van de kant van de lokale overheid is er maar weinig visie op het middenveld. Verder dan



STEFAN DEWILCKE

wat subsidies, een tent of een zaaltje gaat het dikwijls niet. Als de gemeenten over vijftien jaar nog een middenveld willen hebben, zal er iets moeten gebeuren. De latrelatie is niet opgewassen tegen de uitdagingen van vandaag.'

Wat moet of kan er gebeuren?

Stijn Oosterlynck: 'Er zou een systeemspeler moeten zijn. Verenigen is van alle tijden, verenigingen zijn dat niet. Het verdwijnen van een Okra- of Femma-kern in een deelgemeente omdat er geen draagvlak meer is, is wellicht moeilijk te vermijden maar er moet gewaakt worden over het voortbestaan van voldoende aanbod voor verschillende groepen. Dat gebeurt nu vaak niet. De deelgemeenten wegen ook vandaag nog altijd zeer sterk door in de organisatie van het middenveld in de niet-centrumsteden, de fusie van 1976 is aan die lokale organisaties voorbijgegaan. Als in een deelgemeente een kern wegvalt, dan sluiten de leden niet aan bij een andere kern en dan vallen er gaten. Er zou een systeemspeler moeten zijn – een sterke adviesraad, een sterke middenveldspeler, een burgemeester, een schepen, een ambtenaar – die breder kijkt en een visie heeft op het lokale middenveld in zijn geheel. Het op zijn beloop laten is risicovol. Dan dreigt er kaalslag.'

Bart Verhaeghe: 'Lokale adviesraden zouden de plek kunnen zijn waar dit soort visieontwikkeling meer gebeurt, maar dat blijkt vaak niet te lukken.'

Stijn Oosterlynck: 'We hebben wel degelijk overal mensen ontmoet die meer strategisch willen nadenken, maar vaak vinden ze geen gehoor bij het lokale bestuur en bij het middenveld zelf. Vooral in de centrumsteden zijn er enkele goede voorbeelden. In Borgerhout bijvoorbeeld is het mid-

denveld wel behoorlijk gesegregeerd langs etnisch-culturele lijnen, maar er is een districtsbestuur dat zeer outreachend en uitnodigend werkt, dat zeer aanwezig is, initiatieven bij elkaar brengt. Met heel kleine interventies slaagt het erin dat middenveld wat aan elkaar te smeden en bruggen te slaan.'

Bart Verhaeghe: 'Het hangt sterk af van personen: schepenen, ambtenaren die daarmee aan de slag gaan, die wat ruimte krijgen of nemen om hun boekje een beetje te buiten te gaan en die zo verbinding creëren tussen al die losse initiatieven. Het heterogene op zich is zeker geen probleem, maar er is wel een zekere afstemming tussen organisaties nodig, zodat je er als overheid mee in overleg kunt gaan.'

Stijn Oosterlynck: 'Het gaat over het creëren van verbinding. Vergrijzende organisaties vrezten voor hun voortbestaan op langere termijn, nieuwe initiatieven zijn op zoek naar structuur en draagkracht. Vaak zijn ze met hetzelfde bezig, maar ze kennen elkaar niet. Als je dan een sterke figuur hebt en een gedeelde ruimte, zoals een leegstaande kerk die ze samen beheren, dan dwing je ze om samen te denken en te werken.'

Bart Verhaeghe: 'Vaak lukt dat ook, maar je hebt wel een facilitator of verbinder nodig.'

Het is al enkele keren aan bod gekomen: het middenveld worstelt met diversiteit. Hoe gaan organisaties daarmee om?

Stijn Oosterlynck: 'Alle vragen in ons onderzoek over gemeenschapsvorming scoorden hoog, één scoorde merkelijk lager: proberen jullie ook mensen met verschillende sociale achtergronden – heel breed gedefinieerd dus – samen te brengen? Op zich is dat normaal. Wij, en dat is in de rest van Europa niet anders, zijn het gewend om verenigingen te vormen met mensen die elkaars gelijken zijn. Daar is niet veel ondersteuning voor nodig. Ook de nieuwkomers organiseren zich binnen de eigen groep, dat is normaal. De vraag is hoe we relaties tussen diverse organisaties tot stand kunnen brengen.'

Bart Verhaeghe: 'Je hebt de bonding tussen gelijkgestemden nodig om daarna aan bridging te kunnen doen.'

Stijn Oosterlynck: 'Er zijn veel manieren om die brug te slaan: je kunt organisaties samen in een adviesraad zetten, je kunt ze in een overleg, een bemiddelingsstructuur, een onderhandeling meenemen, je kunt ze infrastructuur laten delen. Een lokale overheid heeft ook een zekere verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat het middenveld inclusief is.'

Zien jullie naast diversiteit nog nieuwe thema's opduiken?

Bart Verhaeghe: 'Er zijn ook innovaties bij organisaties

die iets zelf in handen nemen, denk aan de energie-coöperaties en de netwerken voor vluchtelingenopvang. Dat zijn nieuwe vormen van dienstverlening, soms ad hoc, die ook voor politieke druk hebben gezorgd.'

Stijn Oosterlynck: 'In de centrumsteden worden nieuwe thema's opgepikt door burgerinitiatieven, in kleinere gemeenten door gevestigde organisaties zoals Natuurpunt of de KWB. Maar in dit onderzoek hebben we niet zozeer naar nieuwe thema's gekeken, maar vooral naar vernieuwingen in hoe de verenigingen zich organiseren, hoe ze omgaan met hun vrijwilligers en personeelsleden, hoe ze hun achterban bij campagnes betrekken, hoe ze samenwerken met andere organisaties.'

Overheid en middenveld zitten in hetzelfde schuitje, is een van de vaststellingen in het onderzoek. Wat wordt daarmee bedoeld?

Stijn Oosterlynck: 'Ze worstelen met dezelfde problemen. De maatschappij is veel volatieler geworden, veel meer gefragmenteerd – etnisch-cultureel, qua leeftijd, scholingsgraad, interesse. Het middenveld zoekt naar manieren om daar aansluiting bij te vinden. Ook politiek hebben we veel meer kleinere partijen, ieder met zijn achterban, die het veel moeilijker hebben om de bevolking op langere termijn vast te houden en hun belangen te vertalen naar een organisatiebelang. Overheid en middenveld kunnen veel van elkaar leren.'

Bart Verhaeghe: 'We hebben de indruk dat het middenveld iets succesvoller aan het innoveren is dan de politiek. De middenveldkoepels zijn echt op zoek naar verbinding, ze stellen zich veel meer als netwerken op. Neem de Bond Beter Leefmilieu, dat was vroeger een klassieke koepel van natuur- en milieuorganisaties, nu stelt hij zich open voor die enorme waaier aan klimaatorganisaties en activisten, en probeert hij al die visies een plek te geven in het netwerk. Politieke partijen zijn daar nog niet of nauwelijks mee bezig.'

Stijn Oosterlynck: 'We hebben met veel mensen uit de administratie en uit het middenveld gepraat. Het is zeer opvallend dat beide partijen vonden dat de andere kant niet meer wist van welk hout pijlen te maken, dat het niet duidelijk was wie de andere nu vertegenwoordigde. Ze legden het probleem bij de ander, terwijl ze in hetzelfde schuitje zitten.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Ontwar knopen met cocreatie

Geraken sommige mobiliteitsknopen in jouw gemeente niet ontward? Maakt de herinrichting van een plein of straat veel emoties los bij inwoners, lokale handelaars en voorbijgangers? Een cocreatief traject zoals Laboratoria Mobiele Alternatieven, kortweg LaMa, kan een uitweg bieden om tot een breed geaccepteerde oplossing te komen. Het Netwerk Duurzame Mobiliteit bouwde samen met Twisted Studio aan een cocreatief traject waardoor een lokaal bestuur samen met burgers en stakeholders oplossingen vindt voor mobiliteitsvraagstukken. Bernard Govaert, algemeen coördinator van het Netwerk, deelt zijn inzichten met ons.

5 tips voor cocreatie

Neem het volledige engagement

Als lokale overheid bepaal jij de reikwijdte van het cocreatieve traject: het budget, de al geplande infrastructuurwerken en het advies van brandweer en politie. Tegelijk zet je een stap terug en leg je de beslissingsmacht bij de deelnemers. Het cocreatieve traject kan geen dekmantel zijn om draagvlak te creëren voor beslissingen die de gemeenteraad al heeft goedgekeurd. Het volledige bestuur moet absoluut op de hoogte zijn van het doel van het traject. Het bestuur geeft het mandaat, de ruimte en de tijd aan de deelnemers om tot een cocreatieve oplossing te komen, ook bij koudwatervrees of als de burgemeester enkele misnoegde telefoontjes krijgt.

Zet vanaf het begin de juiste personen aan tafel

Een gedragen eindresultaat bereik je uiteraard alleen als je de juiste personen aan tafel uitnodigt. Voer een uitgebreid vooronderzoek waarbij alle stakeholders in kaart worden gebracht. Denk zo ruim mogelijk: de buurtbewoners, de middenstand, de brandweer, verschillende diensten van het lokale bestuur, passanten of bedrijven. Maar denk ook aan de al bestaande inspraakkanalen zoals de mobiliteitsraad, een wijkcomité, de oudervereniging of zwerfvuilpeters en -meters.

Zoek frisdenkens

Nodig frisdenkens uit die vanuit gebruikersperspectief nadenken over de beste oplossing voor een mobiliteitsvraagstuk. De juiste persoon op de stoel is niet vanzelfsprekend een diensthoofd of de voorzitter van een vereniging. Deelnemers denken mee na vanuit hun positie als gebruiker. Ze functioneren niet louter als spreekbuis voor de belangen van een bepaalde doelgroep. Het zijn de believers die het project mee uitdragen naar de brede bevolking. Ze delen gul hun expertise en contacten om een mobiliteitsuitdaging het hoofd te bieden.



WANNES NIJMEGERS



Verover de ruimte

Het Netwerk Duurzame Mobiliteit verenigt acht verenigingen: Autodelen.net, Bond Beter Leefmilieu, Fietsersbond, Mobiel 21, Taxisstop, Trage Wegen, TreinTramBus en de Voetgangersbeweging. Het verdedigt de gezamenlijke belangen, ondersteunt en vertegenwoordigt de leden, geeft richting aan het Vlaams mobiliteitsbeleid en coördineert de samenwerking in campagnes en projecten.

Door de coronamaatregelen (her)ontdekten vele inwoners het fiets- en wandelplezier in hun eigen omgeving. Tegelijk merken de lokale besturen dat de infrastructuur vooral voor het autoverkeer is georganiseerd. Met de LaMa-techniek kun je de publieke ruimte op korte termijn samen met alle belanghebbenden herbekijken.

Dit najaar organiseert het Netwerk Mobiliteit een LaMa-academie. Lokale besturen leren in groepsverband zelfstandig een LaMa-traject in goede banen te leiden.

www.duurzame-mobiliteit.be

Formuleer een gemeenschappelijke uitdaging

De deelnemers ontwikkelen een gemeenschappelijke visie op de mobiliteitsuitdaging. In Bornem was dat bijvoorbeeld een veilige schoolomgeving, in Tienen was de groep op zoek naar een veilig en aangenaam plein. In een cocreatief traject buigen mensen zich over een concrete uitdaging afgebakend in tijd en ruimte, eerder dan over een volledig gemeentelijk mobiliteitsplan. Deze afbakening maakt dit tijdsintensieve traject wend- en hanteerbaar. Besturen zijn soms bang dat zulke trajecten de doos van Pandora openen, dat ze verzanden in een platform voor bestaande frustraties en onvrede. Daarom is een strakke begeleiding van het traject waarbij het gebruikersperspectief voorop staat, van groot belang. Zo breng je de luide roepers in een constructieve mindset.

Bouw expertise op vanuit een specifiek geval

Vanuit een concreet geval bouw je als lokaal bestuur ervaring op in cocreatieve trajecten. Van daaruit kun je groeien en gelijkaardige trajecten uitrollen over andere beleidsdomeinen. Het LaMa-traject plant een zaadje om later breed te oogsten. Deerlijk paste de techniek toe in een schoolomgeving met parkeerdruk en veiligheidsproblemen voor voetgangers en fietsers. Na een succesvol traject kopieerden ze deze werkwijze op andere locaties. Door kennis en ervaring op te bouwen groeit je lokale bestuur samen met de belanghebbenden naar gedragen, cocreatieve oplossingen voor complexe problemen, vraagstukken die één partner nooit alleen had kunnen ontwarren. Zo was de opwaardering van een wandelroute over de begraafplaats in Deerlijk een van de puzzelstukken voor een veiligere schoolroute.

Vijf gemeenten Neteland bieden samen coronacrisis het hoofd

Voor de vijf gemeenten van het Neteland was het in maart een automatisme om de coronacrisis samen het hoofd te bieden. Al vier jaar werken Herentals, Herenthout, Grobbendonk, Olen en Vorselaar op meer dan dertig thema's en projecten intens samen. Hun adequate reactie op de coronacrisis toont aan dat hun samenwerking op een stevig fundament is gebouwd.

‘Toen we die avond in maart bij gouverneur Cathy Berx zaten en professor Erika Vlieghe ons tot een verantwoorde houding opriep, reden we om elf uur naar huis. De volgende morgen om acht uur zaten we met de vijf burgemeesters, de vijf algemeen directeurs, de gemeenschappelijke noodambtenaren en communicatiemedewerkers al samen, met koffiekoeken,’ vertelt Lieven Janssens, burgemeester van Vorselaar die er trots op is dat de basisstructuur om te overleggen en te communiceren een uur later al klaar was. Acht teams met diensthoofden uit de vijf gemeenten kregen deelthema's onder hun vleugels. ‘Iedereen nam zijn verantwoordelijkheid, we zijn met pilots gestart voor de logistiek, de triage, het call-center waarvoor we in totaal op 800 vrijwilligers konden rekenen die ook het transport naar de Kempense ziekenhuizen, het maken van mondkapjes en het verdelen ervan regelden. De brede regio heeft hier de vruchten van kunnen plukken.’ Zelfs koning Filip merkte het op en hield met alle betrokkenen op 22 april een teleconferentie om hen te feliciteren voor alle initiatieven die ook in het hele land werden gekopieerd. Voor Lieven Janssens het bewijs dat een regio die systematisch samenwerkt, zo'n crisis de baas kan. ‘We hebben hier op geen enkel moment het gevoel gehad dat we de situatie niet meester waren. Integendeel, er was veel vertrouwen en we ervoeren de robuustheid van ons model.’

Samenwerking met traditie

‘Vier jaar geleden hebben we elkaar diep in de ogen gekeken en gezegd dat we er met de vijf burgemeesters en algemeen directeurs samen voor gingen. Dat *samen uit, samen thuis* staat letterlijk zo in onze overeenkomst,’ zegt Lieven Janssens. Deze vijf gemeenten horen sociologisch en geografisch al samen, stilaan krijgt hun samenwerking ook een traditie. Dit innovatieve bestuursmodel is voor hen een waardig alternatief voor een fusie, het biedt de voordelen van schaal-

grootte en veel meer bestuurskracht. Niet dat deze gemeenten per definitie tegen politieke fusies op zich zijn, maar ze bewijzen dat je een mogelijk tekort aan bestuurskracht in kleinere gemeenten ook anders kunt oplossen dan met een fusie.

Lieven Janssens:

‘Het was een stresstest, zoals destijds voor de banken. We waren de situatie meester en blijven vooruitkijken, ook in deze tijden.’

Lieven Janssens noemt het een model, een manier van denken. ‘We hebben de voorbije jaren bakens verzet en tegelijk moeten wij nu niet meer nadenken met wie we voor een bepaald thema willen samenwerken, het is een vaste regio geworden.’ Inmiddels werken de vijf samen op 32 domeinen, van politie en noodplanning tot alle domeinen van ruimte, vrije tijd en welzijn.

Lieven Janssens is fier dat hij het vanuit Vorselaar mee mag trekken. ‘Het is een solidair verhaal en ik ben dankbaar voor die solidariteit. Zelfs toen de burgemeesters en de politieke kleuren in de besturen veranderden, vormde dat geen probleem voor de dynamiek van de samenwerking.’

Dat Neteland vanaf het begin van de coronacrisis voor proactief handelen koos, is voor Lieven Janssens een bewijs van bestuurskracht: ‘In plaats van het gevoel te hebben dat





Van meet af aan verliepen alle vergaderingen van de burgemeesters, algemeen directeuren, politie en communicatie online.

In de vijf gemeenten gebeurde de communicatie op dezelfde manier.

BREAKING NEWS **Netelanders kunnen mondknasker aanvragen : 'Binnenkort 96.000 stuks ter beschikking'**



deze crisis je overspoelt en je het niet aankunt, stelden we ons niet kwetsbaar op, wij waren klaar om een verandering aan te kunnen. Het was een stresstest, zoals destijds voor de banken. We waren de situatie meester en blijven vooruitkijken, ook in deze tijden. Met proactief handelen willen we gezamenlijk een voorsprong behouden. *This is the proof of the pudding?*

Op Goede Vrijdag zijn de vijf gemeenten ook al begonnen aan de nazorg van de coronacrisis (en de relance nadien). De acht teams hebben toen een nota bezorgd met wat iedereen al heeft gedaan, wat beter had gekund en welke vragen er in de volgende fase kunnen komen.

Vorbereid op de weerslag

Telewerken en online vergaderen zullen een blijvertje worden waaraan de arbeidsorganisatie zich zal moeten aanpassen. Maar voor de gemeenten zelf zal de crisis op lange termijn een zware financiële weerslag hebben, daarom moeten ze hun meerjarenplan hermaken, de inkomsten opnieuw berekenen want inwoners die drie maanden technisch werkloos zijn, zullen over twee jaar minder personenbelasting betalen. Naast minder inkomsten hebben de gemeenten meer kosten.

Zo ziet Lieven Janssens veel meer mensen leven op de drempel van de armoede. 'Ze zijn aangewezen op de private huurmarkt, die huren zijn niet langer betaalbaar als je normale inkomens wegvult, jonge mensen zien hun tijdelijke inkomsten in de horeca wegvallen, de lage middenklasse valt er nu door, zij hebben een tot twee maanden dringende steun nodig, de kunstenaars en kleine zelfstandigen met vaste kosten rooien het nu evenmin.'

Volgens de Vorselaarse burgemeester zal de buurtgerichte zorg de volgende jaren aan belang winnen. 'Door de crisis hebben we op zeer korte termijn meer gerealiseerd dan met

tien projecten samen. Binnen de kortste keren hadden we 800 vrijwilligers ter beschikking die we elke dag konden inzetten. Er zijn vijf naaiateliers die 17.000 maskers gemaakt hebben, er is een boodschappendienst. *Never waste a good crisis.* Onze buurtgerichte zorg heeft verschillende projecten in de steigers staan om die participatie te verduurzamen. Zo willen we in elke buurt een buurtambassadeur.'

Tijdens de coronacrisis heeft Neteland meteen aandacht gehad voor vereenzaming, en daaruit belangrijke lessen geleerd. 'We moeten meer outreachend werken, meer proactief, vooral in het kader van vereenzaming,' leerde Lieven Janssens van de vrijwilligers die alle zeventigplussers en alle alleenstaanden hebben opgebeld. 'Hierdoor hebben we een aantal mensen bereikt die tevoren helemaal niet in ons vizier kwamen.'

Daarnaast vraagt de burgemeester zich af wat afstandhouden betekent voor de activiteiten van de verenigingen, voor de samenleving. Hij hoopt op meer campagnes om het lokale winkelen te bevorderen. 'Vroeger durfden we eigenlijk geen reclame te maken voor onze handelaars, die schroom hebben we door de coronacrisis helemaal laten vallen. We werken structureel samen en er is een charter opgemaakt met Unizo en Voka voor de hele regio. Die effecten ontstaan dus ook bij onze partners.'

Tijdens onze Microsoft Teams-meeting begin mei is Janssens al bezig met het plannen van evenementen na 1 september en het voordien gefaseerd openen van de sportinfrastructuur. 'We willen dat het gelijk verloopt in de vijf gemeenten.' Na nog een telefoontje zegt hij: 'We hebben tijdens de crisis geleerd dat we om het even welke vraag die op ons bord komt, proberen voor te blijven, en geloof me dat het elke dag nieuwe vragen waren.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Anzegem en Deerlijk delen brandweerkazerne en zwembad



De buurgemeenten Anzegem en Deerlijk huldigden eind januari officieel hun gezamenlijke brandweerkazerne in. En had het coronavirus geen streep door de rekening getrokken, dan werd er sinds begin april gezwommen in het nieuwe zwembad Aquandé. Intussen hebben de twee gemeenten ook een netoverschrijdende scholengemeenschap opgericht. Maar van fusieplannen is geen sprake, zeggen de burgemeesters Claude Croes en Gino Devogelaere.



De open dag van de nieuwe brandweerkazerne lokte op 2 februari vijftienduizend nieuwsgierige inwoners van Anzegem en Deerlijk. Vrijdag 3 april had een tweede feestdag moeten worden met de officiële opening van het nieuwe zwembad Aquandé, maar helaas zorgde corona voor uitstel. Het is opvallend dat twee relatief kleine gemeenten – Deerlijk heeft 12.000 inwoners, Anzegem 14.500 – op korte tijd twee grote gezamenlijke projecten tot een goed einde brengen. ‘De aanzet voor de



brandweerkazerne dateert van 2013,’ zegt de Deerlijkse burgemeester Claude Croes. ‘In Anzegem kwam een nieuwe bestuursploeg aan het bewind. De nieuwe burgemeester Claude Van Marcke en ikzelf vonden elkaar zeer snel. We zaten in de aanloop naar de brandweershervorming, de posten van Anzegem en Deerlijk waren verouderd. We hadden allebei een nieuwe kazerne nodig. Door die samen te bouwen konden we uiteraard besparen op de bouwkosten en op de aankoop van nieuw materieel. We wilden ook tonen dat samenwerking over de gemeente- en partijgrenzen heen mogelijk was, dat we daarvoor geen fusie nodig hadden.’ Intussen is Gino Devogelaere burgemeester van Anzegem. Hij volgde Claude Van Marcke op die in september 2017 onverwacht overleed, nog voor de eerste stenen van de brandweerkazerne en het zwembad waren gelegd. Gino Devogelaere rekent voor dat met de brandweerkazerne een investering gemoeid is van drie miljoen euro, die gelijk verdeeld wordt over Deerlijk en Anzegem. ‘Met de gezamenlijke kazerne hebben we ook het probleem van het vinden van voldoende brandweermensen opgelost. De lat ligt steeds hoger qua professionalisering, samen hebben we een korps van meer dan zeventig mensen.’



oudere brandweerlieden waren echt boos, er kwamen loeiende sirenes en zwarte vlaggen aan te pas. Sommigen haakten af, maar de twee besturen beten door de zure appel. En, zeggen de burgemeesters, iedereen ziet nu wel in dat een gezamenlijk gebouw de beste en in feite de enig mogelijke oplossing was. Een ander heikel punt was de locatie van de nieuwe kazerne. Uiteindelijk werd een geschikte plek gevonden vlak bij de E17 en de N36, halverwege tussen de twee oude kazernes. Maar wel op het grondgebied van Deerlijk. Het hoeft niet gezegd dat dit in Anzegem gevoelig lag. Een probleem dat werd opgelost door het nieuwe zwembad twee kilometer verderop te bouwen, net op het grondgebied van Anzegem. Claude Croes: ‘Wij hadden ons gemeentelijk zwembad in 2011 moeten sluiten om veiligheidsredenen. Dat was een bom, een van de centrale thema’s in de gemeenteraadsverkiezingen van 2012. Onze partij behield wel haar absolute meerderheid, ik bleef burgemeester. En met het nieuwe bestuur in Anzegem kwam het ook op dit punt al snel tot een toenadering.’ Anzegem heeft nochtans nooit een eigen zwembad gehad.



Emotie is de moeilijkste klip

Lag de keuze voor een gezamenlijk project financieel en rationeel voor de hand, de emotionele klip omzeilen had meer voeten in de aarde. Vooral

Nog geen oplossing voor de Anzegemse kerk

Op 16 oktober 2014 verwoestte een hevige brand de Sint-Jan-de-Doperkerk in Anzegem. Ruim vijf jaar later staan de ruïnes er nog altijd troosteloos bij. Er was lange tijd sprake van het Anzegemse gemeentehuis uit te breiden met minstens een stuk van de kerk, maar dat bleek financieel niet haalbaar. Nu het nieuwe gemeentehuis in de deelgemeente Ingooigem komt, is die mogelijkheid helemaal van de baan. Het koor, de sacristie en de toren zullen in ieder geval in de oorspronkelijke staat gerestaureerd worden. De werken zouden nog dit jaar beginnen. Wat er met het schip zal gebeuren, is nog onduidelijk. Er is een aanvraag ingediend voor een haalbaarheidsonderzoek voor de volledige herbestemming of de nevenbestemming van de kerk. Het projectbureau 'Herbestemming Kerken' begeleidt het traject.

De scholen trokken naar Zwevegem, Oudenaarde en Kortrijk om te zwemmen. 'Maar,' zegt Gino Devogelaere, 'we kregen te horen dat dit vanaf 2022 een probleem zou worden, omdat er nauwelijks nog plaats zou zijn voor scholen van andere gemeenten. Alleen een zwembad bouwen was echter financieel niet haalbaar. Samen lukt het wel. Het nieuwe zwembad kost 6,6 miljoen euro. Sport Vlaanderen komt voor 1,1 miljoen euro tussen, de rest is voor rekening van de gemeenten. Wij staan ook in voor de aanzienlijke onderhouds- en beheerskosten.' De bouw en de uitbating van het zwembad zijn

toevertrouwd aan Farys. De twee gemeenten kozen voor een sober functioneel zwembad voor kleuters, familie en scholen. Wie meer toeters en bellen wil, kan terecht in de zwembaden van Kortrijk en Waregem.

Geen fusieplannen

Hoewel Anzegem en Deerlijk elkaar al in het begin van de vorige bestuursperiode vonden en er ook nauwe samenwerking is via de intercommunale Leiedal, is er nooit gesproken over fuseren. Gino Devogelaere: 'Eerlijk, de fusie van 1977 tussen Anzegem en Vichte is hier nog niet helemaal verteerd.

Onlangs hebben we een leegstaand fabrieksgebouw aangekocht in de deelgemeente Ingooigem, tussen Anzegem en Vichte. Ons gemeentehuis, ons sociaal huis, alle gemeentelijke diensten zullen daar op termijn een nieuwe plek krijgen. Dat zal goed zijn voor de cohesie.' Deze nieuwe investering voor Anzegem betekent dat er niet meteen grote samenwerkingsprojecten met Deerlijk op het getouw staan. Al hoeft het natuurlijk niet altijd even spectaculair te zijn als een brandweerkazerne of een zwembad. 'We hebben zopas een netoverschrijdende scholengemeenschap opgericht waar ook Kortrijk en Kachtem bijhoren. Er was al een scholengemeenschap van de gemeentelijke basisscholen van Anzegem en Deerlijk, maar nu is ook het katholieke basisonderwijs toegetreden. De goede samenwerking tussen de twee gemeenten heeft de directeurs overtuigd om de stap te zetten. En ongetwijfeld zullen we de komende jaren op nog wel meer domeinen de banden aanhalen,' besluit Claude Croes. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Wenst u als bedrijf of organisatie uw producten of diensten voor te stellen aan alle mandatarissen en beleidsmakers van de Vlaamse lokale besturen?

Dan zijn het maandblad
Lokaal
en wekelijks online newsletter
VVSG-nieuws
ideaal om u te profileren.
Direct en doeltreffend!

moizo
beresterk in communicatiewerk

www.moizo.be



Lokaal

- Oplage: 11.000 ex
- Edities: 11 x per jaar
- Verschijning: 1^{ste} / maand
- Verzending: abonnement op naam

VVSG-nieuws

- Oplage: > 30.000 abonnees
- Edities: wekelijks (planning op verzoek)
- Verschijning: op donderdag
- Verzending: digitaal

Voor meer informatie en tarieven

Peter De Vester
03 326 18 92
peter@moizo.be

g'reen

VAKBEURS
VOOR DE PRIVATE
EN PUBLIEKE
GROENSECTOR

27-28-29

september

FLANDERS
EXPO

Gent

by EASYFAIRS



SAVE THE DATE

Schrijf u in op de nieuwsbrief
en ontvang een gratis uitnodiging



solitair
BOOMWEEKERS



www.green-expo.be

Grootschalig, goedkoop en goed, op die drie termen waren organisaties decennialang gestoeld. In een steeds complexere en meer gedifferentieerde samenleving neemt de vraag naar niet-gestandaardiseerde producten en diensten toe. Om daar een antwoord op te bieden moet het werk op een andere manier georganiseerd worden. De term die **Geert Van Hootegem** voor deze verandering bedacht, innovatieve arbeidsorganisatie, is intussen gemeengoed geworden. Een van de elementen die daar vaak mee samengaan, zijn de zelfsturende teams. Een term die Geert Van Hootegem niet heeft bedacht. 'Ik heb er zelfs een hekel aan.' Waarom wordt straks duidelijk.



Geert Van Hootegem is arbeidssocioloog en professor aan de faculteit sociale wetenschappen van de KULeuven. Hij is algemeen directeur van het HIVA (Hoger Instituut voor de Arbeid), een onafhankelijk onderzoeksinstituut met een 70-tal medewerkers onder de koepel van de Leuvense universiteit. Het HIVA doet onderzoek in opdracht van overheden op alle niveaus, het brede middenveld, ondernemingen en sociale partners.

'Specialiseer en je zult rijk worden. Zo kun je de visie van Adam Smith in één zin samenvatten. Henry Ford bouwde zijn autofabriek op dat principe, Abraham Flexner voerde het in de zorg in. Het zegt dat grootschaligheid en productiviteit samengaan. Japan toonde in de jaren zeventig dat je door grootschalig te werken relatief goedkope en relatief goede producten kunt leveren. Die organisatievorm bleek ook voor steden en gemeenten goed te werken. Logisch, want **vijftig jaar geleden was er maar één soort burger. Overheden konden de dienstverlening grootschalig en gestandaardiseerd organiseren en de burgers toch vrij tevreden stellen.** Intussen is de samenleving zo complex geworden en zijn er zoveel soorten burgers en vragen dat die organisatievorm tekort schiet.'

'Specialiseren wil zeggen dat je elke stap in een productieproces onderbrengt in een aparte afdeling of silo, waarin alle mensen hetzelfde doen en hetzelfde kunnen. Dat werkt prima voor eenvoudige productieprocessen. Voor een gemeente kun je denken aan het uitreiken van identiteitskaarten. **Voor meer complexe dienstverlening is het beter je te organiseren per type vraag en per type klant. Ik maak altijd de vergelijking met afwassen. We gooien niet alle vaat in een kuip om er dan in willekeurige volgorde dingen uit te pikken.** Neen, we doen eerst de dure wijnglazen, met proper

water, vers zeepsop en een zacht doekje. En we nemen een droge vaatdoek. De potten en pannen komen het laatst, die kunnen tegen een stootje. **Wat we doen met de vaat doen we niet als oudere mensen naar een woonzorgcentrum gaan. Dan bepaalt het toeval, meestal een bewoner die sterft, in welke groep iemand terecht komt,** bij welke zorgen verpleegkundigen. We doen het ook niet als een burger met een vraag aanklopt bij de overheid. Elke vraag wordt op dezelfde manier behandeld. Ze wordt in stukjes gekapt en dan kun je als burger maar hopen dat je per toeval bij de juiste persoon terecht komt.'

'Een noodzakelijke voorwaarde voor verandering is visie, bij de bestuurscoalitie en de algemeen directeur. Alles begint bij een goede missie en visie. **De meeste missies en visies zijn samenvattingen van het Nieuwe Testament: men zegt alles te willen en alles te kunnen. Maar organiseren is keuzes maken en dus moet je missie en visie vertalen in prestatie-eisen.** Wat wil je kunnen? Wat wil je presteren? En wat zul je niet kunnen? Dat is bij uitstek het domein van politiek en beleid. Kijk naar de retail, elke supermarktketen vult hetzelfde proces op een verschillende manier in, je ervaart dat als klant, er is een andere sfeer onder de werknemers. Een verschil in missie en visie leidt tot een ander soort organisatie.'

Vele bootjes vervangen een tanker





STEFAN DEWICKERE

'Met een goede missie en visie waaruit je prestatie-eisen hebt afgeleid, kun je beginnen aan het ontwerpen van de organisatiestructuur. Je jaagt al je activiteiten door de VUCA-filter. VUCA staat voor Volatiel tegenover stabiel, Uncertain of onzeker tegenover zeker, Complex tegenover eenvoudig, en Ambigu tegenover helder. Niet-VUCA-activiteiten kun je gerust gestandaardiseerd organiseren, dat is zeer efficiënt. Maar als je VUCA-activiteiten op die manier behandelt, wordt de kostprijs in termen van wachttijden, wachtlijsten, verstoringen allerhande veel groter dan de efficiëntiewinsten die je kunt boeken met een gestandaardiseerde werkwijze. Het uitreiken van identiteitskaarten is niet-VUCA, dat kun je specialistisch doen, in een verticale silo. Een burger die bij het OCMW aanklopt met een multipele zorgvraag is VUCA en vraagt een andere organisatiestructuur.'

'VUCA-vragen moet je sorteren, zoals je dat doet met de afwas. Je groepeert burgervragen en rond de verschillende vragen of orderverzamelingen bouw je multidisciplinaire teams. Een voorbeeld is de integrale aanpak van een wijk of een deelgemeente. Een team telt dan groenwerkers, bestraters, architecten, maar evengoed sociaal werkers. Naast de klassieke, verticale silo's voor niet-VUCA-activiteiten krijg je dus gekantelde, horizontaal gestapelde orderverzamelingen van burgers en burgervragen die door multidisciplinaire teams worden behandeld. Natuurlijk roept verandering weerstand op. Wat moet je bijvoorbeeld met functieclassificaties? Wat met de slogan 'gelijk loon voor gelijk werk', wan-

neer er geen gelijk werk meer is? Daartegenover staan ook veel voordelen: meer werkzekerheid, meer kans op werkbaar werk, meer mogelijkheden om verschillende rollen op te nemen en om mee leiding te geven.'

'Ik heb een hekel aan het woord zelfsturende teams. Ze zijn niet zelfsturend. Er is veel externe sturing nodig om een team te vormen, of als er iemand uitvalt, of als er ruzie is. Autonome teams is een veel betere term, ze voeren opdrachten autonoom uit. Je moet er ook op toezien dat teams niet voor zichzelf gaan rijden en suboptimaal beginnen te functioneren. Daarom ben ik **een groot voorstander van "always change a winning team". Het is absoluut aan te raden om regelmatig mensen uit goed draaiende teams over te zetten naar andere teams. Die mobiliteit zorgt voor innovatie, anders raken teams vastgeroest.** Die beslissing kan alleen maar genomen worden door iemand van buiten het team.'

'Innovatieve arbeidsorganisatie komt erop neer dat een organisatie een groep boten is in plaats van een tanker. **Een tanker is log, sterk, iedereen werkt samen. Vervang je die door verschillende boten met verschillende bemanningen en verschillende manieren van werken, dan moet je wel richting geven, een vloot creëren.** Een bootje mag niet te veel manoeuvreerruimte hebben. Daarom zijn missie en visie zo belangrijk. Als die boten alle kanten opgaan, geef mij dan maar een tanker. Dat zelfsturende is dus onzin.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL



DANIEL CEERGAERTS



De nieuwe gebouwen met de hoge toren geeft Turnhout New Yorkse allures.

Turnova, oude drukkerij wordt nieuw stadshart

Turnova is een bruisend nieuw stadsdeel in hartje Turnhout met winkelaanbod, een viersterrenhotel, de nieuwe stedelijke academie, honderden woon-eenheden, gezellige cafés en restaurants en een ondergrondse parking met fietshuis. Tegelijk sluit het naadloos aan op het historische centrum. Oud en nieuw met elkaar verzoenen, dát is altijd de bedoeling van dit project geweest.



De stad bouwde de academie voor muziek, dans en woord en de academie voor schone kunsten. De investeringen in deze kunstencampus en het publieke domein kostten de stad vijftien miljoen euro, goed voor vijftien procent van het project.



Vanaf de jaren zeventig verhuisde drukkerij Brepols na bijna tweehonderd jaar van haar historische vestiging in het centrum van Turnhout naar een snelweglocatie. Zo veranderde een bedrijvige plek, net achter de oostelijke gevelwand van de Grote Markt, in een niemandsland van drie hectare. De gebouwen verloederden en verschillende pogingen om het stadsdeel nieuw leven in te blazen, mislukten. In 2004 besloot de stad zelf ideeën te ontwikkelen voor de site. Heeren Group kocht de drukkerij, ruilde aanpalende percelen met de stad en samen maakten ze een masterplan op. Turnova was geboren. In 2008 werd Turnova door zijn hoge ambitie, duurzaamheid en hefboomwerking erkend als Vlaams Stadsvernieuwingsproject. Dat gaf extra begeleiding van het Vlaamse Stedenbeleid, plus 3,2 miljoen euro subsidie. Vanaf de start kwamen de ontwerpers regelmatig samen. WIT architecten tekende het masterplan en de kunstencampus. Verder zaten Lens Ass en Baumschlager-Eberle in de conceptfase aan tafel en B-architecten en OSAR in de realisatiefase. Stad Turnhout had naast een ambtelijk projectmanager ook een externe proces- en stedenbouwkundig begeleider en een gespecialiseerd jurist aangesteld om de publiek-private samenwerking en de planning in goede banen te leiden. De private ontwikkelaar stond in voor stedelijk wonen (met vijftien procent sociale woningen), horeca, winkels, kantoorruimte en ondergronds parkeren. In de publieke ruimte worden al deze functies met elkaar verbonden. Drie nieuwe pleinen, met elk een eigen karakter, maken van Turnova een voetgangersparadijs dat aansluit op het kernwinkelgebied.

Van bij het begin was iedereen het erover eens dat op de plaats van het voormalige massieve en hoge fabrieksgebouw opnieuw een toren zou komen. Die toren zou het symbool bij uitstek worden van deze doorgedreven privaat-publieke samenwerking. De lokale ondernemer toont met deze landmark hoe trots hij is bij te dragen tot de vernieuwing van de stad, voor het stadsbestuur staat de toren symbool voor de Turnhoutse positie als Vlaamse centrumstad. Een publieke functie op de hoogste verdiepingen is verordenend vastgelegd, zodat iedereen van het uitzicht kan genieten. Met zijn 74,6 meter is de Turnova-toren de hoogste uitkijkplek over de ruime regio. Je kunt er tegelijk de haven van Antwerpen met de koeltorens van Doel zien en lichtstad Eindhoven en de Limburgse mijnterrils.

Turnova gaat prat op zijn duurzame energiewinning. Zo zijn de winkels, het hotel en de toren aardgasloos, maar aangesloten op een koude-warmte-opslaginstallatie. Hiervoor wordt grondwater opgepompt via kunstmatig geboorde bronnen. In de warmtewisselaar geeft het water grondwarmte af in de winter en wordt in de zomer de opgeslagen winterkoude onttrokken. Het grondwater loopt niet weg in de riolering maar wordt na thermisch gebruik opnieuw in de grond geïnjecteerd, in dezelfde waterlaag. Het grondwaterpeil verandert dus niet. Op deze manier kunnen het hotel, de winkels en de appartementen in de toren op een duurzame manier verwarmd en gekoeld worden.



Voor al deze elementen kreeg Turnova in december 2019 de eerste Prijs Gilbert van Schoonbeke als ‘stadsontwikkelingsproces dat moed en durf toont zowel van de publieke als de private partners. Er is ingezet op een doorgedreven functiemix waardoor een nieuwe centraliteit wordt gecreëerd. Een verbindend weefsel van publieke ruimte zorgt daarenboven voor een inbedding van de nieuwe gebouwen in de stad. Mobiliteit is integraal bekeken en heeft tot de keuze geleid om de verkeersstromen ondergronds te regelen, waardoor de druk op de omliggende straten verlicht wordt. Ten slotte dankt het project zijn succes ook aan het dynamisch proces dat is gevoerd waarbij ruimte was voor voortschrijdend inzicht, wat uiteindelijk een beter project heeft opgeleverd.’

Op de vlakbij gelegen Grote Markt passeren alle achttien buslijnen uit heel de regio. Van de Zuiderkempem tot Tilburg kan iedereen zich met de bus tot aan de voordeur van Turnova laten rijden. Het NMBS-station ligt ook al op wandelafstand. De ondergrondse parking Turnova (met 350 parkeerplaatsen) biedt een gepast parkeeraanbod aan de oostkant van de Grote Markt. Ook de andere centroparkings liggen op loopafstand van Turnova. Bovendien leidt het ingenieuze parkeersysteem bezoekers vanuit de invalswegen rechtstreeks naar Turnova. Sociale werkplaats De Troef baat daar een fietshuis uit.

Turnova is nog niet af, de aanleg van een groen buurtplein en de restauratie van twee monumenten is bezig. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL



Turnhoutenaars fietsen veel, de hele stadsregio met 80.000 inwoners bevindt zich binnen fietsafstand van Turnova, terwijl 20.000 mensen zelfs binnen wandelafstand wonen. Voor de ongeveer 600 nieuwe bewoners zijn er even veel private fietsparkeerplaatsen beschikbaar.



Onderschat nooit de menselijke veerkracht

Als expertisecentrum ondersteunt Solentra individuele vluchtelingen met psychologische problemen, samen met hulpverleners zoals maatschappelijk assistenten die cruciaal zijn in een toegankelijke, degelijke en efficiënte behandeling. 'We leren de hulpverleners hoe ze vluchtelingen cultuursensitief kunnen benaderen.

Als je vluchtelingen op hun eigen veerkracht aanspreekt en hun een perspectief kunt bieden, verwerken ze zelf al een groot deel van hun rouw en wordt de basis gelegd waarop traumatherapie zich kan enten,' zegt directeur

Geertrui Serneels.

Geertrui Serneels:
'Het is niet omdat je een trauma hebt dat je bereid bent erover te praten, en niet elk verschrikkelijk verhaal is traumatiserend. Onze westerse blik onderschat soms de veerkracht van vluchtelingen.'

Met 183 nationaliteiten is Brussel, op Dubai na, de meest diverse hoofdstad van de wereld. Psychologische problemen hebben er in belangrijke mate met de context te maken, bijna een op twee kinderen in Brussel heeft een ouder met een migratieachtergrond. 'Maar die diversiteit zagen we vijftien jaar geleden niet weer- spiegeld in onze wachtzalen,' zegt Geertrui Serneels, directeur van Solentra dat in 2003 werd opgericht door de kinder- en jongeren-psihiatrische afdeling van het UZ Brussel. 'Toch leefden de meeste migranten in slechtere omstandigheden, en dat doen ze nog altijd. Omdat de psychologische problemen sterk context-gebonden zijn, moesten er toch minstens even veel problemen zijn. Tegelijkertijd zagen we een oververtegenwoordiging van mensen uit andere culturen bij het vertrouwenscentrum voor kindermishandeling in Brussel. De omstandigheden waarin vluchtelingen of migranten leven, zoals in collectieve opvangcentra, het feit dat opvoeding en opvoedingsmethodieken mede cultureel bepaald zijn (denk aan slaan dat nog geoorloofd is in bepaalde culturen), werd te weinig in rekening gebracht. De bijzondere context van het ecologische systeem van vluchtelingen waarvan cultuur één element is, moet in kaart worden gebracht om het gedrag en de intentie ervan te achterhalen. Als slaan pedagogisch is bedoeld,



komt het er als begeleider op neer om de intentie "een goede ouder te zijn" vast te pakken en vanuit het verbod hierop in het wettelijke kader met deze ouder op zoek te gaan naar alternatieven.'

Dus voor jullie is cultuur een soort inrijpoort om de problemen te begrijpen?

'Solentra heeft een brede visie ontwikkeld, met cultuur als één aspect. Je moet rekening met de cultuur houden om gedrag te begrijpen en te verklaren. Dit cultuursensitief werken verslindt tijd, alleen maar om elkaar te leren kennen heb je veel meer tijd nodig. In onze cultuur zijn wij het ook meer gewend om geholpen te worden, en dat die hulp een taak is van de overheid. In veel andere culturen worden problemen in de familie opgelost en bestaat er argwaan tegenover de dienstverlening van de overheid, zeker als die psychologisch van aard is. Dat psychologische hulpverlening in het Westen een aparte discipline is danken we aan René Descartes die de mens opdeelde in hoofd en lichaam. Andere culturen bekijken een mens en wat gezondheid is anders, denk aan yin en yang in China of het hebben van veel kinderen in sommige Afrikaanse culturen. Je leert ook van vreemde culturen, en cultuursensitief werken houdt tevens in dat je het andere referentiekader gebruikt om over je eigen normen en waarden te reflecteren.'

Hoe weet je wanneer iemand hulp nodig heeft?

'Dat is een probleem. Door het andere referentiekader, maar ook door het veelzijdige karakter van de problematiek en door de ongeletterdheid wat gezondheid betreft, blijven hulpvragen dikwijls diffuus. Mensen formuleren hun hulpvraag niet in overeenstemming met ons professioneel landschap. Ze denken op een andere manier over gezondheid en

hebben daarnaast nog zoveel andere zaken op hun bord. Er is ook het financiële aspect. En de taal, ons instrument. Wij werken met tolken, dit vergt dan weer extra administratie, want je moet een plek vinden in de agenda van drie personen. Al deze obstakels moet je overwinnen om voor deze doelgroep een gelijke toegang tot geestelijke gezondheidszorg te realiseren die betaalbaar, efficiënt en van hoge kwaliteit moet zijn zoals afgesproken in de duurzameontwikkelingsdoelstelling 3.’

Hoe komen mensen bij jullie terecht?

‘In ons systeem wordt de vluchteling aangemeld door de leerkracht op school, het CLB of de maatschappelijk assistent, wanneer er een vermoeden van een psychologisch probleem bestaat. Dit gebeurt via een aanmeldingsformulier op de website. Wij houden dan een telefonisch consult met de aanmelder. Het is immers niet omdat je een trauma hebt dat je bereid bent om erover te praten, en andersom is niet elk verschrikkelijk verhaal traumatiserend. Onze westerse blik onderschat soms de veerkracht van vluchtelingen. Een trauma ontstaat door een levensbedreiging, en dat ervaar je individueel anders of het wordt maatschappelijk anders geëvalueerd. Het hangt af van wat je gewond bent. Wij vinden een lockdown vrij traumatiserend. Voor velen onder ons zou op een gammal bootje de Middellandse Zee oversteken traumatiserend zijn, maar net zo goed het verblijf in een collectieve opvang met één toilet dat je moet delen met vijf of zes onbekende mensen. We werken met vluchtelingen en zien hoe sterk de mensen zijn die tot hier geraken. Onze belevingswereld interpreteert hun vluchtverhaal. Maar dat vluchtverhaal bepaalt niet per se of het een traumatiserende gebeurtenis is geweest of niet.’

‘Wij houden rekening met twee valkuilen: een te trage én een te snelle doorverwijzing. Bij een te trage doorverwijzing worden problemen pas laat herkend als een hulpnood, onder meer vanwege het taboe op hulp. Daarom ontwikkelden we een methodiek waarbij we een beroep doen op hun contactpersonen in de scholen, de opvang of het OCMW voor preventie en vroegtijdige detectie. Maatschappelijk werkers van het OCMW spelen hierin een belangrijke rol omdat de werkrelatie voor de vluchteling veel natuurlijker aanvoelt want ze is gebaseerd op een onderwerp van praktisch belang zoals de zoektocht naar een huis, werk of school. Door die werkrelatie te gebruiken kunnen we het taboe betreffende psychologische gezondheidszorg overwinnen.’

‘De tweede valkuil is de te snelle doorverwijzing. Tien jaar geleden dacht ik bij sommige verhalen dat ik de hele DSM5 (internationale standaard voor psychiatrische problemen, nvdr) kon toepassen, maar toen ze verblijfspapieren kregen zag ik ook hoe hun symptomen zowat halveerden. Vanuit

ons eigen referentiekader staan we vaak te weinig stil bij de bijzondere context van vluchtelingen en wat de afwezigheid van verblijfspapieren en dus een veiligheidsgevoel teweeg kan brengen. Daarom is een brede lezing van de symptomen nodig die rekening houdt met het specifieke ecosysteem van de vluchteling om de meest efficiënte interventie te bepalen die de vluchteling verder helpt en zijn symptomen kan verminderen. Praten met een psycholoog is dit niet altijd. Soms helpt het mensen tijdens de asielprocedure meer vooruit om een goede advocaat te hebben en een tolk, zodat ze de procedure begrijpen en deze hen voorbereidt op het gesprek. Evengoed speelt de maatschappelijk assistent een belangrijke rol in het mee vorm geven van het integratieproces, wat de vluchteling helpt in het hantieren van de migratie en acculturatiestress. Een psychologische interventie is dan weer wel aangewezen als een vluchteling ongezonde copingmechanismen gebruikt om met stress om te gaan zoals zichzelf snijden of te veel alcohol drinken.’

Wie vlucht, laat familie en vrienden achter. Soms zijn er doden gevallen. Er is dus toch sowieso een rouwproces?

‘Alle vluchtelingen zijn migranten en gaan door een verlieservaring. Ze rouwen allemaal, maar dat hoeft niet getherapeutiseerd te worden. Een normaal rouwproces mag niet worden getherapeutiseerd want dan kom je er als persoon slechter uit. Bij rouw moet je je omringd weten door mensen die met je meeleven maar je tegelijkertijd ondersteunen en samen met je bekijken hoe je weer zo snel mogelijk de draad kunt oppikken, wat je daarvoor nodig hebt. Dit helpt je om het gemis en verdriet een plaats te geven en er niet overspoeld door te worden en er niet mee samen te vallen. Dit is hetzelfde voor vluchtelingen. Maatschappelijk assistenten hebben hierin een belangrijke rol. Vanuit begrip voor de moeilijke omstandigheden en het leed van de vluchtelingen, hebben zij een ideale positie om samen met de vluchteling na te gaan wat er nog wel kan, wat er nog wel in stelling kan worden gebracht in de nieuwe context om zo hoop en perspectief te creëren. Dit aanspreken van de veerkracht van vluchtelingen door de maatschappelijk assistent is evengoed belangrijk om traumatherapie efficiënt te laten verlopen. Mensen zullen naar zeer pijnlijke gebeurtenissen uit het verleden weerkeren als ze geen perspectief of hoop hebben.’

Geertrui Serneels:
'Als ik naar buiten ga en
het maakt niet uit of
ik links of rechts afsla,
of blijf zitten, omdat er
geen mens zich iets van
me aantrekt, hoe kan
ik dan mijn trauma's
verwerken?'

'Als ik naar buiten ga en het maakt niet uit of ik links of rechts afsla, of blijf zitten, omdat er geen mens zich iets van me aantrekt, omdat er geen doel is om voor te leven, waaruit put ik dan de moed of motivatie om in therapie te gaan? Hoe kan ik dan mijn trauma's verwerken? Maar als je me hoop geeft en een perspectief, als ik een betekenis kan krijgen in deze nieuwe gemeenschap door bijvoorbeeld een job of een opleiding, dan kan ik daaruit moed putten om mijn trauma te verwerken.'

Een maatschappelijk werker kan bij moeilijkheden een beroep doen op jullie. Hoe gebeurt dat?

'Elke aanmelding wordt opgevolgd door een telefonisch consult waarin we samen met de maatschappelijk assistent nagaan welke symptomen zich voordoen in het hier en nu, wat er al ondernomen is om de veerkracht aan te spreken en wat er al besproken is met de vluchteling. Op het einde van zo'n telefonisch consult beslissen we samen wat de meest efficiënte interventie is – verder de veerkracht aanspreken, of doorverwijzen – en of de maatschappelijk assistent alleen verder kan of hierin ondersteuning wenst. In dat laatste geval wordt er een community based consultatie georganiseerd. Hierbij gaat een psycholoog van Solentra, samen met een tolk ter plekke om de maatschappelijk assistent te onder-



STEFAN DEWICKERE

steunen. Zulke consultaties helpen Solentra om de werkre-
latie van de maatschappelijk assistent met de vluchteling te
gebruiken om een cultuursensitieve doorverwijzing te reali-
seren.'

Wat houdt zo'n community based consultatie in?

'Tijdens een drie uur durend onderhoud bekijken we samen eerst de werkre-
latie tussen maatschappelijk werker en vluch-
teling. Begrijpen ze elkaar goed, stemmen de verwachtingen
overeen, wat is ieders inzet of motivatie voor het gesprek?
Met dat gemeenschappelijk kader kunnen we verder werken.
Soms zijn er andere dingen aan de hand en moet je door-
verwijzen naar een therapie, maar zegt de vluchteling: "Ik
ben niet gek, ik ga niet naar een psycholoog." Ook dat is niet
zo moeilijk te begrijpen. Stel je voor dat jij in Afrika bent
en iemand stelt goedbedoeld voodoo voor, dan verandert je
vertrouwsrelatie met die persoon. We werken dus op een
cultuursensitieve manier, en vragen naar wat de persoon in
kwestie thuis zou doen, welke copingmechanismen iemand
in normale omstandigheden zelf in stelling zou zetten.'
'Door te migreren raken veel krachtbronnen onderge-
sneeuwd, mensen vergeten dat ze vroeger rust vonden bij
muziek, of in de moskee. Door een stresssituatie krijg je
een tunnelvisie en vergeet je wat je vroeger heeft geholpen.
Omdat de relatie van een maatschappelijk assistent met de
vluchteling natuurlijker is, kunnen wij onze kennis erop
enten en kijken we in de samenwerking naar wat we kun-
nen doen. We zoeken dus naar de bezorgdheid en kennis bij
vluchteling, maatschappelijk assistent en psycholoog om sa-
men een probleemdefinitie uit te spreken.'
'Dit maakt deel uit van onze PACCT-methodiek, Psychiatrij
Assisting the Cultural diverse Community in creating heal-
ing Ties. Deze outreachende, aanklampende, empowerende

stepped-care methodiek met respect voor cultuurverschillen gaat uit van een brede visie op gezondheid en een samenwerking en voortdurende wisselwerking tussen actoren die de vluchteling psychosociaal begeleiden en Solentra die het oorlogstrauma behandelt. Sigmund Freud zag al het verschil tussen psychosociaal lijden door (dreigend) verlies van sociale omstandigheden zoals werk of huis waarvoor psychosociale begeleiding nodig is en het intrapsychisch lijden waarbij de psyche te grote schade heeft opgelopen.’

‘Een onderdeel van de methodiek is deskundigheidsbevordering van de maatschappelijk assistenten door intervisie en opleidingen. De basisopleiding behandelt thema’s als de psychologische processen van het vluchten, het cultuursensitief handelen, het ecosysteem van een vluchteling, maar ook trauma’s.’

Waar hebben maatschappelijk werkers te maken met vluchtelingen met psychologische problemen?

‘Tot in de kleinste dorpjes van Vlaanderen wonen vluchtelingen. Oostende heeft er proportioneel het meest, maar in absolute getallen hebben Brussel en Antwerpen de meeste vluchtelingen. De nood op het terrein is groot en enerzijds zijn de maatschappelijk assistenten vragende partij naar manieren voor de omgang met vluchtelingen met psychische problemen. Anderzijds is er een enorme tijdsdruk en is het niet evident om tijd vrij te maken voor psychosociale begeleiding en tijd te investeren in het samenwerken met de traumapsycholoog. Toch win je op langere termijn: als maatschappelijk assistent werk je effectiever aan integratie door op cultuursensitieve wijze de mensen aan te spreken op veerkracht en/of vroegtijdig door te verwijzen als iemand een te zwaar trauma heeft. Daarom volgen onze opleidingen een dubbele methodiek: cultuursensitief benaderen en bij trauma in de veerkracht zetten, of doorverwijzen.’

‘Om aan de tijdsdruk tegemoet te komen, ontwikkelen we een e-learning-platform, zodat de kennis gratis en gemakkelijk kan worden geraadpleegd. Deze e-learning geeft tips en methoden voor de psychosociale begeleiding van vluchtelingen, maar die kunnen mutatis mutandis ook op alle OCMW-cliënten toegepast worden. Dikwijls bestaat er een even groot cultuurverschil tussen mensen in armoede en de maatschappelijk assistent van het OCMW en ontbreekt de basis voor welbevinden bij dit cliënteel. Net zoals de vluchteling leven ze in de marge van de maatschappij en ontbreekt het hen (nog) aan een maatschappelijke betekenis, ook zij hebben behoefte aan hoop en aan ondersteuning in het bouwen aan een perspectief. In die zin zijn vluchtelingen zoals de kanariepietjes in de mijn: ze leggen pijnpunten in ons systeem bloot en tonen de noden van mensen die uit de boot vallen.’

Is er iets aan jullie werking veranderd door corona?

‘We zijn zoals vele andere instanties massaal overgeschakeld op teleconsultatie, vooral WhatsApp of telefoon. Hierbij merkten we dat vluchtelingen zoals iedereen door corona extra angst hebben, niet altijd over de juiste informatie beschikken en er specifiek bij hen onderliggende trauma’s werden geactiveerd. Bovendien viel tijdens de coronacrisis het professionele netwerk, dat dikwijls hun enige netwerk is, grotendeels weg en bleek de taal nog meer dan ooit een obstakel in contact op afstand.’

‘Daarom hebben we een gratis helpdesk opgericht in het Dari en Farsi, en in het Arabisch. Deze helpdesk laat de vluchtelingen toe om te ventileren, stressreductieoefeningen samen met de psycholoog uit te voeren en/of psycho-educatie te krijgen. Als ze gespecialiseerde hulpverlening nodig hebben, worden ze doorverwezen naar Solentra’s reguliere werking. Zo’n gesprek duurt al gauw drie kwartier. We hebben de voorbije maanden dus hard gewerkt, maar we merken dat deze helpdesk laagdrempelig werkt en vluchtelingen rechtstreeks bereikt. Daarom willen we dit laagdrempelige en taboedoorbrekende aanbod structureel verder uitbouwen, ook in andere talen.’ ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

ONLINE OPLEIDINGEN EN INTERVISIE

De psychosociale impact van migratie

De VVSG en Solentra vzw hebben, met ondersteuning van het AMIF en de POD MI, een basisopleiding ‘De psychosociale impact van migratie’ ontwikkeld, vier thematische opleidingen over thema’s die dieper ingaan op bepaalde problemen zoals het omgaan met niet-begeleide minderjarige vluchtelingen, het omgaan met veranderingen en stress, het begeleiden van vluchtelingen met een trauma en gezinsherenigingen bij vluchtelingen. Daarnaast zijn intervisies mogelijk waarin wordt gewerkt aan de hand van bepaalde casussen die de deelnemers zelf kunnen aanreiken.

vvs.be/opleidingen

Duurzaam werken, duurzaam leven

Veel mensen in armoede moeten genoegen nemen met tijdelijke baantjes, inclusief alle onzekerheden die dat met zich meebrengt. Dit staat haaks op het idee van duurzaamheid, want elk toekomstperspectief ontbreekt.

Mensen in armoede willen meepraten en nadenken over de toekomst, maar worden hier niet bij betrokken.



Wanneer je in onze samenleving iemand voor het eerst ontmoet, krijg je als eerste vraag: 'En wat doe je zoal in het leven?' Werk bepaalt in zeer hoge mate iemands sociale en financiële status. Veel mensen zijn trots op het werk dat ze verrichten of hebben verricht. Omgekeerd lijdt wie geen werk heeft, sterk onder de waardeoordelen die hij ondervindt. Want wie geen werk heeft, krijgt dikwijls te maken met vooroordelen, bijvoorbeeld dat werklozen lui zijn en niet willen werken. Om armoede duurzaam te bestrijden is het erg belangrijk deze stereotypen te ontcrachten.

De ongelijke toegang tot werk voor mensen in armoede heeft verschillende oorzaken: een lager opleidingsniveau, de ontoereikende afstemming tussen onderwijs en arbeidswereld, het tekort aan werk voor mensen met een laag opleidingsniveau, discriminatie, beperkte middelen voor mobiliteit en ten slotte de materiële omstandigheden waarin

mensen in armoede zich bevinden. Een baan is ook niet altijd voldoende om uit de armoede te geraken. Iedereen is het erover eens dat werk 'waardig' moet zijn opdat het een toekomst zou brengen. Mensen in armoede hebben evenwel dikwijls alleen maar kans op minderwaardig werk. Mensen in armoede willen meepraten en nadenken over de toekomst, maar worden hier niet bij betrokken omdat ze niet wakker zouden liggen van de (ecologische) uitdagingen die onze toekomst bedreigen. Door hun kwetsbare situatie op het gebied van werk, inkomen en huisvesting hebben ze inderdaad weinig of geen toekomstperspectief. Maar omdat hun toekomst onder druk staat, zijn ze precies wel vragende partij om mee te praten over die toekomst. Daarom namen mensen in armoede het initiatief tot een overlegproces over duurzaamheid en armoede. Het vond plaats met de sociale, armoede- en milieusector van alle gewesten en gemeenschappen van het land, ter voorbereiding van het

Gebieden zonder langdurig werklozen

In Frankrijk werden op initiatief van de vierdewereldbeweging de *Territoires Zéro Chômeurs de LongueDurée* opgericht. Dit experiment wordt in partnerschap met verschillende verenigingen uitgevoerd in tien regio's, na een unanieme goedkeuring door het Franse parlement op 29 februari 2016. Het is gebaseerd op drie principes: niemand is niet inzetbaar, er is geen tekort aan werk en er is geen gebrek aan budget. De gemeenten, de instellingen, burgers, de verenigingen en de bedrijven vormen, in een bepaalde regio van 3000 tot 100.000 inwoners, samen een lokaal comité dat werk zal bieden aan iedereen die onafgebroken en minstens twaalf maanden werkloos is. In een eerste fase ontmoet dit lokale comité de werkzoekenden, ongeacht hun administratief statuut, en bespreekt het met hen hun competenties, hun professionele plannen en de in een opleiding aan te scherpen vaardigheden.

In een tweede fase wordt een inventaris opgemaakt van nuttige werkzaamheden binnen de regio, die bedrijven of overheden nu laten liggen.

Ten slotte wordt een bedrijf opgericht dat de langdurig werklozen zonder uitzondering aanneemt met een contract van onbepaalde duur aan het minimumloon en volgens een uurregeling naar eigen keuze. Het doel is alle personen die door het lokale comité worden geïdentificeerd en die op het voorstel ingaan, aan werk te helpen en de werkloosheid volledig uit te roeien. Het bedrijf bekijkt vervolgens samen met zijn werknemers hoe de geïnventariseerde nuttige werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Per werknemer ontvangt het bedrijf van de staat het equivalent van de werkloosheidskosten, dat wil zeggen de kosten voor de uitkering en begeleiding en de indirecte kosten. Het gaat dus niet om bijkomende uitgaven, maar om de passieve uitgaven door de staat. De passieve uitgaven voor werkloosheid worden omgezet in actieve uitgaven voor een baan.

tweejaarlijkse verslag 2018-2019 'Duurzaamheid en Armoede'. Tijdens dit overlegproces kwamen enkele interessante projecten aan bod. Zo werd er lang gediscussieerd over de Franse *Gebieden zonder langdurig werklozen*.

Niemand is niet inzetbaar

Dit Franse voorbeeld wekt enthousiasme, want het geeft iedere langdurig werkloze de mogelijkheid toegang te verkrijgen tot een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur, betaald aan het minimumloon, dat ook nog een antwoord biedt op niet-vervulde maatschappelijke behoeftes en zonder dat dit de staat meer kost. Zowel op politiek als op economisch vlak lijkt dit als het ware een kwestie van gezond verstand. Het is daarom niet verwonderlijk dat Franstalig België – zoals dat vaak en quasi-systematisch het geval is – naar dit Franse initiatief kijkt. Momenteel worden in Brussel en Charleroi pilotprojecten uitgevoerd die geïnspireerd zijn op

dit Franse initiatief, al zijn er drie fundamentele verschillen met de oorspronkelijke filosofie. Ten eerste is het niet de bedoeling om de langdurige werkloosheid volledig uit te roeien, vermits beslist werd zich enkel te richten op personen die het verst van de arbeidsmarkt staan. Ten tweede wordt in Frankrijk onderzocht of de betrokkenen er op zeer lange termijn financieel voordeel uit halen. In België moet een dergelijk onderzoek nog worden opgezet. Ten derde worden de betrokken personen in Frankrijk voortdurend gecontacteerd over wat ze willen doen of willen leren; wat men hun aanbiedt, is daaraan aangepast. Dit gebeurt niet in België.

Over één zekerheid zijn alle deelnemers aan het overleg het eens: niemand is niet inzetbaar, mits er op een andere manier over werk wordt gedacht.

Bijgevolg vragen de deelnemers aan het overleg binnen het Steunpunt tot bestrijding van armoede voorzichtig te zijn met het project zoals het in België is gestart en er goed op te letten dat de werklozen die in zo'n gebied wonen hun recht op vrije keuze behouden. Ze benadrukken dat het oorspronkelijk concept van het initiatief behouden moet blijven en dat het niet omgebogen mag worden naar gedwongen activering van werklozen, zoals in de plannen voor een gemeenschapsdienst voor werklozen of leefloongerechtigden, die politici overwegen. Dit neemt niet weg dat er, los van alle nuances, één zekerheid is waarover alle deelnemers aan het overleg het eens zijn: niemand is niet inzetbaar, mits er op een andere manier over werk wordt gedacht. 'Het project TZLCD is geen wondermiddel, het gaat om een zeer moeilijke uitdaging die de inzet van bedrijven, beleidsmensen en alle burgers vereist,' vinden de deelnemers. Het is de moeite waard om de omzetting van het project naar België en ook Vlaanderen verder te bestuderen, zolang de oorspronkelijke filosofie gerespecteerd wordt. Zijn er gemeenten die de handschoen opnemen? Het Steunpunt tot bestrijding van armoede is bereid te helpen bij het nadenken en het leggen van contacten met het middenveld. ■

HENK VAN HOOTEGEM IS COÖRDINATOR EN THIBAUT MOREL MEDEWERKER VAN STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE, BESTAANSONZEKERHEID EN SOCIALE UITSLUITING

En dat het applaus terecht is!

Hoe corona de veerkracht van woon-zorgcentra in de verf zet

Op 12 maart, ondertussen zowat drie maanden geleden, gingen de woon-zorgcentra in lockdown. Vrijwilligers en familieleden, die een belangrijke rol spelen in het leven van bewoners van woon-zorgcentra, mochten niet meer binnen. Ook de buurt waarmee woon-zorgcentra een sterke band hebben opgebouwd, zoals scholen of lokale verenigingen, mochten het woon-zorgcentrum niet meer in. Alles om het virus buiten te houden.

De verhoogde medische alertheid, de extra handhygiëne en andere voorzorgsmaatregelen eisten hun tijd, maar daarbovenop vulden medewerkers en directie zo goed mogelijk de leemte die door het wegvallende bezoek ontstond. Ze zetten alles op alles om de banden tussen de bewoners en hun sociale netwerk te behouden. Ze ondersteunden niet alleen virtuele contacten, er ontstonden de gekste constructies om een veilig

personeel als marsmannetjes ingepakt rondliep om zichzelf en de patiënten tegen het coronavirus te beschermen, was er voor de woon-zorgcentra nauwelijks beschermingsmateriaal voorradig. De richtlijn die zij moesten volgen, was lange tijd: zorgkundigen en verpleegkundigen dragen enkel chirurgische mondklappers bij effectief besmette bewoners. Alleen wisten ze niet wie er besmet was. Het weinige test- en beschermingsmateriaal dat er

uitbraak was. Toen eind april en begin mei ook de andere woon-zorgcentra volgden, dus die waar geen uitbraak was, waren de resultaten lang niet meer zo precair. In veel woon-zorgcentra was er zelfs helemaal geen besmetting. Alleen werden de extreme cijfers die eerder in de media verschenen waren, achteraf maar weinig geëuid en genuanceerd. Dit creëerde een enorm onrechtvaardigheidsgevoel: woon-zorgcentra werden de vuurlinie in gestuurd zonder wapens, maar ze kregen wel de schuld voor het verliezen van de veldslag.

Wie zorgt ervoor dat de zorgverleners ook even op adem komen, dat er voldoende teams klaarstaan om deze mensen de nodige en welverdiende rust te geven?

‘real life’ gesprek mogelijk te maken: er werd afgesproken met familieleden over de haag, in plexiglazen boxen, via verhuisliften of zelfs op stellingen. Enorme extra inspanningen, die de medewerkers met liefde voor hun bewoners verzonnen én uitvoerden.

Strijden zonder wapens

Ondanks alle inspanningen en extra voorzorgsmaatregelen sloop ook in de woon-zorgcentra het coronavirus op kousenvoeten naar binnen. Geen wonder ook, terwijl het ziekenhuis-

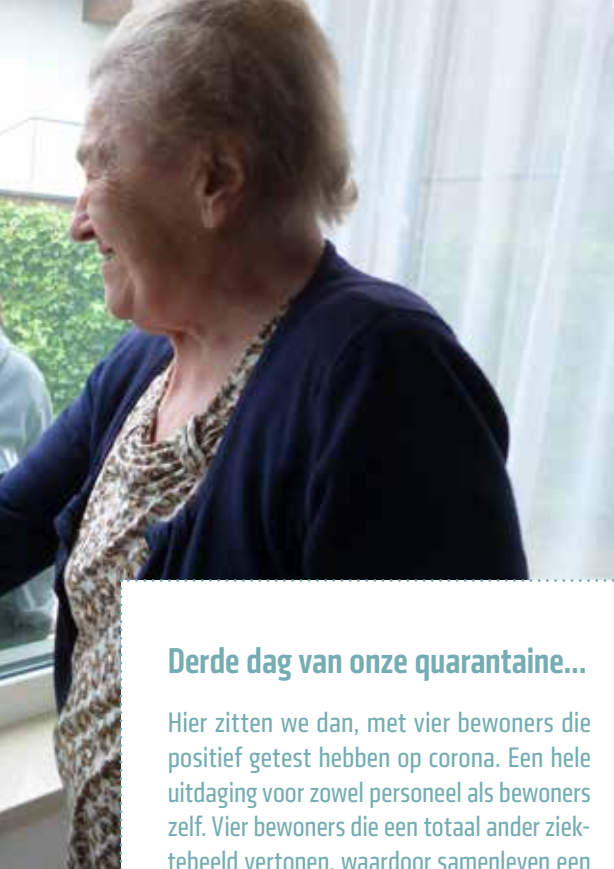
was, ging prioritair naar de ziekenhuizen. Zonder dat materiaal viel de verspreiding van het virus moeilijk tegen te gaan.

Na weken ijveren kwam eindelijk de mogelijkheid om de bewoners en het personeel van de woon-zorgcentra te testen. Het testen begon bij 55 woon-zorgcentra met uitbraak en dertig zonder. De cijfers die toen in het nieuws kwamen, deden het ergste vermoeden. Niet verwonderlijk ook, gezien de testresultaten vooral van voorzieningen kwamen waar er een

Cohorteren en vakantie

Eindelijk konden woon-zorgcentra besmette en niet besmette bewoners van elkaar onderscheiden en dus ook scheiden. Bewoners die besmet waren met het virus, werden in cohorte – in een aparte ruimte – ondergebracht om besmetting van medebewoners te voorkomen. Opnieuw toonden de medewerkers zich van hun beste kant. Ook hier werd niet enkel zorg verleend, maar werd met man en macht gewerkt om, zelfs in quarantaine, het wonen en leven door te laten gaan. Deze medewerkers zijn steeds blijven doorgaan en doorgaan. De solidariteit is zo groot, dat verschillende directies bezorgd zijn dat hun personeel onvoldoende ruimte heeft en neemt om





Derde dag van onze quarantaine...

Hier zitten we dan, met vier bewoners die positief getest hebben op corona. Een hele uitdaging voor zowel personeel als bewoners zelf. Vier bewoners die een totaal ander ziektebeeld vertonen, waardoor samenleven een echte uitdaging wordt.

Op de derde dag van ons samenzijn, onderschept een van de bewoners, die aan dementie lijdt, mij op het moment dat ik ons *verblijf* wil verlaten om naar huis te gaan. Op een bijzonder gewichtige manier neemt ze mij apart om onder vier ogen een zeer prangende vraag te stellen: 'Mevrouw, als jullie zouden overwegen om volgend jaar weer naar hier op vakantie te komen, kan ik dan alvast mijn naam opgeven, want ik zou erg geïnteresseerd zijn om weer mee te gaan.'

Ikzelf, die al 31 jaar in de sector werk, heb deze periode als een van de mooiste weken uit mijn carrière beleefd!

WZC De Notelaar – OCMW Beveren

even op adem te komen. Vakantiedagen en overuren die normaal gezien in de paasvakantie en in deze periode worden opgenomen, blijven staan. Er komen alleen maar uren bij op de teller. De zomer komt eraan en ook dan zijn deze medewerkers hard nodig.

dienen een ernstige opwaardering. Wonen, leven en zorg moeten verder uitgebouwd worden. We zijn groot pleitbezorger om de woonzorgcentra meer ruimte en middelen te geven om hun missie en visie te vervolmaken en eigen accenten te leggen. Woon-zorgcen-

Er ontstonden de gekste constructies om een veilig 'real life' gesprek mogelijk te maken: er werd afgesproken met familieleden over de haag, in plexiglasen boxen of zelfs op stellingen.

Maar wie zorgt ervoor dat zij ook even op adem komen, dat er voldoende teams klaarstaan om hun de nodige en welverdiende rust te geven? Het is een vraag waar vele directies graag een antwoord op krijgen.

Momentum voor moedige beslissingen

Het applaus, de lakens aan de vensters en de linten aan de bomen, die erkentelijkheid doet mensen die in de zorg werken deugd. Maar de woon-zorgcentra en hun medewerkers verdienen meer dan een klopje op de schouder, ze ver-

tra zijn geen eenheidsworst, maar de vertrouwde woonplek waar kwetsbare ouderen omringd worden door moedige, veerkrachtige en creatieve medewerkers. De vele mooie verhalen in deze coronacrisis bewijzen dat. De woon-zorgcentra verdienen het vertrouwen om samen met de bewoners meer eigen invulling te geven aan hun werking en hierop geëvalueerd te worden. Nu is het moment aangebroken om moedige beslissingen te nemen. Daar gaan we voor. ■

WVSG-DIENST OUDERENZORG



Trots op onze ouderenzorg – Goede praktijkvoorbeelden van woon-zorgcentra

Met deze publicatie willen we hulde brengen aan de medewerkers van woon-zorgcentra die zich elke dag, zeker in de huidige moeilijke omstandigheden, met veel engagement inzetten voor kwetsbare ouderen. De selectie van innoverende praktijkvoorbeelden in dit boek getuigt van een dynamische sector die zichzelf voortdurend wenst te verbeteren. De praktische cases zijn ingedeeld volgens thema: persoonsgerichte zorg, kwaliteitszorg, geïntegreerde zorg, groepsvorming, buurtzorg, innovatieve arbeidsorganisatie, vernieuwende architectuur en sociaal ondernemerschap. We hopen hiermee andere woon-zorgcentra te inspireren en mee te werken aan positieve beeldvorming ten aanzien van onze ouderenzorg.



Fluvius, zichtbaar en lokaal verankerd

Op 7 februari 2019 leerde het grote publiek Fluvius kennen. Elke dag bouwen we aan een sterker bedrijf, om de rol op te nemen die de buitenwereld van ons verwacht.

Grote ambities zijn het, die we dankzij onze schaalgrootte mogen en moeten uitspreken. Maar Fluvius kan alleen vooruitgang boeken door lokaal actie te ondernemen. In onze steden en gemeenten moet het gebeuren.

fluvius.
Tot bij u

[www.fluvius.be/
jaarverslag2019](http://www.fluvius.be/jaarverslag2019)

Alcohol- en drugbeleid op de sociale dienst

Alcohol- of andere drugproblemen, overmatig medicatiegebruik, problematisch gamen of gokken hebben een zware impact op de gezondheid en het welzijn van mensen. Bij kwetsbare mensen is die nog zwaarder. Ook gemeenten en OCMW's worden hiermee geconfronteerd.

Veel cliënten van de sociale dienst van het OCMW kampen met de problemen van overmatig gebruik en verslaving. Soms is dit duidelijk aanwezig in de begeleiding. Cliënten beginnen er zelf over. Of ze komen onder invloed aankloppen. Soms zijn ze verbaal of fysiek agressief, zodat de veiligheid van de medewerkers in het gedrang komt. Maar dikwijls tonen cliënten niet de openheid om dit te bespreken: zij vinden het gebruik niet prioritair of vrezen voor financiële consequenties. De sociale dienst is hun laatste (financiële) vangnet en dat willen ze niet op het spel zetten. Anderzijds is het voor een maatschappelijk werker ook niet evident erover te beginnen tegen een cliënt.

Cliënten met alcohol- of andere drugproblemen begeleiden roept dus vragen op. Eenvoudig is het allerminst. Maar de sociale dienst kan wel een sleutelrol vervullen in het vroegtijdig opmerken van deze problemen. Hij kan de doelgroep naar de juiste hulp leiden.

In 2019 ging het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) bij acht sociale diensten van OCMW's langs om hun vragen, problemen en praktijken in kaart te brengen. Deze input werd verrijkt met advies en tips vanuit het Vlaams expertisecentrum. Het resultaat is een handige wegwijzer die medewerkers helpt bij het uitwerken van alcohol- en drugbeleid op maat, voor zowel kleinere als grotere sociale diensten.

Goed beleid is maatwerk

Het uitwerken van het beleid kun je vergelijken met het uitstippelen van een route langs verschillende knooppunten in een netwerk. Elk knooppunt stelt een stap in de uitwerking van het beleid voor (zoals visie ontwikkelen of afspraken en regels vastleggen).

regels' en 'pijler Zorg en begeleiding' van belang. Of is er juist wel beleid van A tot Z nodig? Dan kan het uitgebreide traject afgelegd worden. Hoe meer knooppunten je in je route verwerkt, hoe meer handvatten het drugbeleid heeft in de omgang met middelengebruik bij de cliënten.

Cliënten met alcohol- of andere drugproblemen begeleiden is allerminst eenvoudig. Maar de sociale dienst kan wel een sleutelrol vervullen in het vroegtijdig opmerken ervan.

Deze hele opdracht laat je niet aan één persoon over, het werk gebeurt in het ideale geval door een werkgroep met medewerkers uit verschillende disciplines.

Het kan ook de sociale dienst overstijgen. Zo maak je beleid op maat van het team, de context (gemeente/OCMW) en de cultuur binnen je organisatie.

Als gemeente/OCMW bepaal je zelf het startpunt, welke onderdelen je uitwerkt en wanneer je dat doet. Je hoeft deze stappen dus niet chronologisch te handelen of allemaal onmiddellijk uit te werken. Heeft de sociale dienst vooral afspraken voor cliënten nodig en een ondubbelzinnige taak- en rolverdeling in de begeleiding? Dan zijn vooral de stappen 'pijler Afspraken en

Wegwijzer

Het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs werkte een wegwijzer uit, die de sociale dienst binnen een lokaal bestuur/OCMW kan helpen om tot zo'n alcohol- en drugbeleid te komen. Het is een handige interactieve pdf, waarin je snel kunt doorklikken naar de informatie die jij zoekt. De wegwijzer geeft ook methodes, werkmateriaal, praktijkvoorbeelden en tips. Zo wordt beleid uitwerken een stuk gemakkelijker.

De wegwijzer richt zich tot iedereen die zich aangesproken voelt door het thema en het in zijn team of sociale dienst op de agenda wil zetten: van de (hoofd)maatschappelijk werkers over de diensthoofden sociale dienst, en de beleidsmedewerkers tot eventueel



Aan de slag

Met de wegwijzer kun je zelfstandig aan de slag, of je kunt je laten gidsen door een preventiewerker tabak, alcohol en andere drugs. De wegwijzer is gratis beschikbaar op www.vad.be/OCMW. De contactgegevens van een preventiewerker in jouw buurt zijn terug te vinden op www.vad.be/doorverwijsgids.

Wie zich in de thematiek wil verdiepen, is aan het goede adres bij de opleiding 'Omgaan met alcohol- en andere drugproblemen bij je cliënten'. Deze opleiding wordt georganiseerd door de VVSG in samenwerking met de VAD en vindt dit najaar plaats in Gent en Leuven.

www.vvsg.be/opleidingen

mensen van het directieniveau. Maar ook individueel kunnen maatschappelijk werkers met de wegwijzer aan de slag gaan. Hij wijst de weg naar informatie over de verschillende middelen en verslavingen, en geeft tips om het gesprek met een cliënt te voeren. Daarnaast bevat hij een overzicht van educatief en sensibiliserend materiaal, online vormingsmodules en andere opleidingen.

Afspraken maken, zowel bij preventie als bij begeleiding

Alcohol- en drugbeleid is een samenhangend geheel van afspraken over hoe medewerkers van een lokaal bestuur omgaan met middelengebruik. Op basis daarvan kan iedereen snel gedragen beslissingen nemen, want er is op voorhand over nagedacht. Bovendien creëert het duidelijkheid voor cliënten én maatschappelijk werkers.

Een gedeelde visie over hoe we naar middelengebruik en verslaving bij cliënten kijken, helpt mij om tegenover het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst te onderbouwen waarom een be-

geleiding meer tijd nodig heeft. En dat het essentieel is dat het leefloon behouden blijft voor deze persoon.'

Vanuit een eigen visie op middelengebruik bij cliënten werkt de sociale dienst het beleid verder uit. Daarbij geven vier pijlers houvast en bieden

De opmaak van het drugbeleid laat je niet aan één persoon over, het werk gebeurt in het ideale geval door een werkgroep met medewerkers uit verschillende disciplines.

ze een antwoord op specifieke vragen waarop medewerkers botsen. Na het uitwerken van de pijler 'Afspraken en regels' staan er duidelijke afspraken en regels op papier, die veel nutteloze discussies vermijden. Als de afgesproken regel is dat je geen gesprekken voert met iemand onder invloed, hoef je niet bij elke cliënt af te wegen of je dat doet of niet. Je spaart tijd uit. Je anticipeert op mogelijke

incidenten en je werkt preventief door duidelijk te stellen wat de normen zijn in verband met middelengebruik.

De afspraak is dat we geen gesprek voeren met cliënten die in die mate onder invloed zijn dat een gesprek niet mogelijk is. Onze medewerkers maken deze inschatting. Belangrijke criteria

hierbij zijn of mensen nog aanspreekbaar zijn, informatie kunnen opnemen en rustig reageren.

Uit de praktijk komt vaak terug dat medewerkers aarzelen om middelengebruik te bespreken met hun cliënt, als er geen duidelijke afspraken zijn over wat hun rol is.

Als we in een traject horen dat er gebruik is, is het op dit moment niet

duidelijk wat onze rol is. Er zijn geen afspraken over. Ik aarzel soms...

De pijler 'Zorg en begeleiding' geeft hier een antwoord op. Die legt vast wat de rol is van de sociale dienst. Het maakt de taak van de medewerker in de begeleiding van deze cliënten concreet: opmerken, bespreekbaar maken, motiveren tot verandering of doorverwijzen.

Het is onze opdracht om alert te zijn voor signalen en deze bespreekbaar te maken. Hiervoor starten we steeds vanuit de hulpvraag van de cliënt en de bezorgdheid dat gebruik impact kan hebben op datgene wat de cliënt wenst te bereiken (werk, woning, wegwerken schulden...). We spelen signalen terug

en benoemen wat we zien. Zo proberen we de bezorgdheid over de nadelen van het gebruik te verhogen.

De pijler 'Educatie' gaat over het preventieve aspect. De sociale dienst zoekt een antwoord op vragen zoals 'Hoe informeren we cliënten over middeengebruik?', 'Hoe maken we hen bewust van de risico's en het belang van verantwoordelijk gebruik?' en 'Welke materialen bestaan er hiervoor en zijn op maat van onze doelgroep?'

Op de infoschermen in de wachtzaal tonen we preventieve boodschappen (bijvoorbeeld richtlijn alcohol, middeengebruik en zwangerschap) en promoten we De DrugLijn als belangrijke hulplijn voor onze cliënten.

Ten slotte ondersteunen 'Omgevingsinterventies' de doelstellingen van het alcohol- en drugbeleid. Ze zijn meestal niet alcohol- of drugspecifiek, maar dragen wel bij tot een omgeving die gezonde keuzes stimuleert en het welbevinden van cliënten verhoogt.

We stimuleren onze cliënten om contacten te leggen met anderen door een laagdrempelig groepsaanbod. Deelnemers hebben inspraak in de thema's die aan bod komen: samen gezonde hapjes maken, tips over hoe je kunt omgaan met stress... ■

JOYCE BORREMANS IS STAFMEDEWERKER WELZIJN EN GEZONDHEID EN MIDDELENGEBRUIK BIJ MENSEN MET EEN BEPERKING BIJ HET VLAAMS EXPERTISECENTRUM ALCOHOL EN ANDERE DRUGS



De dienstverlening in het vizier




GSJ advocaten deelt haar kennis

Onze samenleving is complex en voortdurend in beweging. Voor lokale besturen die voortdurend streven naar een betere dienstverlening, biedt dit opportuniteiten en uitdagingen. Vernieuwende zorg- en welzijnsconcepten, personeels- en organisatieontwikkelingen en de opkomende digitalisering en innovatieve technologieën zijn slechts enkele voorbeelden.

GSJ advocaten staat ten dienste van alle maatschappelijke dienstverleners die nood hebben aan een degelijke juridische ondersteuning en zijn bijzonder geplaagd om ook u bij complexe aangelegenheden bij te staan. Onze advocaten beschikken over de juiste kennis en expertise om u op juridisch vlak te begeleiden en adviseren. Samen met u gaan wij dan ook steeds op zoek naar de beste oplossing.

 **GSJ advocaten**

Borsbeeksebrug 36, 2600 Antwerpen
T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be

WWW.GSJ.BE   



pr

TE HUUR
WINKEL 481 M²
03 231 88 76 | CEUS
GEUSTERS



OPTIEK

WE
WE
WE

KOOP LOKAAL

VAN

dw

HEMA

Lierke Plezierke komt corona-aanslag te boven

Al zeven jaar ligt de klemtoon van het lokale economische beleid in Lier op kernversterking. Met succes. De huurprijzen van de handelspanden daalden, de handelaars hadden een enthousiaste werking en leerden digitale toepassingen als extra troef. Tijdens de coronacrisis kwam de webshop in elk geval al goed van pas, maar ook de nauwe band tussen handelaars en stad.

Voor de 35.000 inwoners en de vele toeristen heeft Lier alle voordelen van een stad met naast het uitnodigende erfgoed ook veel horeca en een mooi winkelgebied. Lier is veilig en betaalbaar, en de mensen kennen er elkaar nog. Er is water in de stad en weelderig groen. Schepen Rik Verwaest blijft er nuchter onder: 'We moeten onder ogen zien dat Lier te klein is voor de Zara of de Flying Tiger. Al was Lier al een stad, toen Mechelen of Antwerpen nog gehuchtjes waren, nu is dat niet meer het geval. Mechelen heeft een verzorgingsgebied dat drie keer zo groot is, al telt Lier even veel horecagelegenheid als Mechelen. Dat onderscheidend vermogen moeten we koesteren.'

Sinds een jaar of zeven lukt dat goed. Kort nadat Hannelore Vermassen eind 2012 op de dienst economie terechtkwam, trad de huidige coalitie aan. Er werd beslist om veel meer budget voor te behouden voor lokale economie met een prioriteit op kernversterking. 'Zo kwam er meer armslag om initiatieven voor citymarketing en evenementen te ontwikkelen, maar ook om de competenties van ondernemers en de kleinere zelfstandigen te verbeteren. Een recent onderzoek van de Antwerpse universiteit heeft aangetoond dat handelaars in coronatijd twintig procent van hun omzet konden behouden dankzij e-commerce. We hebben hen hier al ja-

ren mee geholpen. Vóór de lockdown deed een derde van de handelaren dit al, sinds de lockdown de helft,' zegt Hannelore Vermassen.

Online vitrine

Die vormingsinitiatieven liet de stad inrichten door kennisverstrekkers of digitale bureaus met hun zetel in Lier. Zelfs op de website van de stad Lier vind je een tutorial terug om een webshop op Facebook te maken, als eerste stap naar een echte webshop. 'Deze

projecten lopen al een aantal jaren. Via Vlaio en Unizo leren we handelaars zich ook via hun website en eventuele webshop te profileren,' zegt Hannelore Vermassen.

'Het aantal uren dat je erin steekt, is niet rendabel,' weet schepen Rik Verwaest. 'Maar sinds de zwarte zwaan van de lockdown is gepasseerd, ziet iedereen er het nut van in.'

Zo werd het systeem voor online reservatie voor restaurants gemakkelijk ingezet voor de take-awaybestellingen.



DANIEL GEERAERTS

Hannelore Vermassen: 'In normale tijden vergt het veel energie en brengt het niet meteen resultaat op. Maar het niet doen is geen optie meer. Je hebt die online vitrine nodig en nu moeten we ook verder gaan. We hebben ook een groepsaankoop voor de Lierse handelaars met een webshopbouwer, er is een filmpje met testimonials van Lierse handelaars, want de praktijk wijst uit dat je de boodschap beter laat verkondigen door de collega-handelaars. De olievlek begint uit te dijen. Sociale media zijn belangrijk als extra etalage.' 'Wie die markt negeerde, hield tijdens de coronacrisis niets over. Met je fysieke winkel maak je het verschil, je website of webshop is daaraan complementair. Wie zich niet op Google weet te presenteren, doet niet mee.

Mensen hebben geen vertrouwen meer in zaken zonder webshop,' zegt Rik Verwaest.

Dit staat niet in tegenstelling met kernversterking, volgens Hannelore Vermassen willen mensen transparantie. Zoals bijvoorbeeld ook shoppeninlier.be, speciaal gericht op de consument. Tijdens de coronacrisis heeft Hannelore Vermassen alle kanalen gescreend en alle tijdelijke initiatieven van gesloten handelaars met een vestiging in Lier gebundeld. Met succes, op sommige dagen komen meer dan duizend mensen een kijkje nemen op shoppeninlier.be. Meer en meer mensen willen lokaal aankopen. 'Op onze website vind je heel snel een exhaustief overzicht. De cafés hebben het veel moeilijker.' Toch heeft de cinema zijn stock



Hannelore Vermassen:
'Je hebt die online vitrine nodig en nu moeten we ook verder gaan. De olievlek begint uit te dijen. Sociale media zijn belangrijk als extra etalage.'



popcorn en chips online verkocht en Felix van een hippe koffiebar toont dagelijks welke nieuwe producten je bij hem kunt afhalen. 'Zo toon je dat je leeft,' zegt Verwaest.

Sovjetgezelligheid

'Corona is de kus des doods voor een winkelstad die het moet hebben van funshoppen afgewisseld met horeca en erfgoed,' zegt schepen Rik Verwaest. 'Onze winkels hadden een smoel, we hameren het er al jaren bij de bevolking in: koop hier, want dat is plezant. Dat element heeft corona afgepakt,

Katelijne Depreeuw is zaakvoerder van Oil and Vinegar op de hoek van de Grote Markt. Tot de week van 11 mei was de winkel gesloten en heeft ze zich flexibel opgesteld. 'Aan het raam hing het aanbod dat ik in Lier en omstreken leverde. Zo heb ik geprobeerd bezig te blijven, ook de volgende weken blijf ik nog aan huis leveren, niet alle mensen durven al buiten komen.' De zaak is klein, maximaal mogen er drie klanten binnen. 'Vorige week hebben we de winkel coronaproof gemaakt door een heuse bewegwijzering, een groot scherm voor de kassa en handgel bij binnenkomst. De winkelmandjes worden na elk gebruik ontsmet.' Omdat ze niet van weggooien en verkwesting houdt, heeft ze zerowaste-zakken gemaakt en ze via het internet verkocht. 'Ik heb er niets aan verdiend. De datum van producten hou ik altijd goed in het oog, dat is een van mijn stokpaardjes.' Voor de toekomst ziet ze kansen in Lier, precies omdat het zo'n kleine provinciestad is. 'Onze service toont hoe flexibel we zijn. Zo gauw mensen hun lokale handelaars terugvinden, kan het iets positiefs teweegbrengen.'



Annelies Tersago en Nils Proost baten op de Antwerpsestraat vlak bij de Vest hun restaurant Petit Cuistot uit. Vanaf het begin van de coronacrisis tot 12 mei, dag van de verpleegkundige, zijn ze in het getouw geweest voor het project FeedtheNurses.net waartoe Nils zijn collega-koks heeft opgeroepen. Dertig chefs en veel vrijwilligers maakten met geschonken ingrediënten meer dan 15.000 gerechten voor zorgverleners in heel Vlaanderen. De donoren is hij op de dag van onze ontmoeting aan het bedanken met al eveneens gekregen 'Helden'-bier.

Zodra al het verpakkingsmateriaal is opgeruimd, begint Nils weer te pekelen en fermenteren. 'Hopelijk krijgen we snel perspectief en kunnen we op 8 juni openen. Gelukkig hadden we een beetje reserve, maar als het langer duurt, zullen wij ook met take-away moeten beginnen.'

Leegstandstrategie

Lier had eveneens een degelijke leegstandstrategie. 'In dialoog met de retailers probeerden we een snelle invulling te geven aan elk pand dat leeg stond. Er waren premies en pop-ups,' zegt Hannelore Vermassen. 'Maar net zoals in andere stadskernen waren de huurprijzen krankzinnig hoog, te hoog voor een beginnende winkelier die de moordende concurrentie met de baanwinkels moest aangaan en zich tegelijk aan de wettelijke openingsuren moest houden. We hebben ervoor kunnen zorgen dat die krankzinnig hoge huurprijzen in de winkelstraten gedaald zijn met veertig procent.'

Nu de prijzen dalen, komen de banken en uitzendkantoren terug naar de winkelkern. Een uitzendkantoor is beter dan een leegstaande winkel. Zal wonen op de winkelas de volgende stap worden, krimpt de afbakening van het kernwinkelgebied of zullen de winkels zich concentreren zonder winkels in de aanloopstraten?

Nu nog is het Lierse winkelgebied afgebakend als een aaneengesloten winkelas met attractief gelijkvloers gelegen winkels die van elkaars passage genieten, want winkels willen niet door woningen worden geflankeerd. Een uitgebreide bouwverordening moet het

DANIEL GEERMAERTS

funshoppen is runshoppen geworden en je staat zoals in de Sovjettijd in de rij. Zonder gezelschap, zonder stadsbeleving. Terwijl mensen hier op zaterdag eerst naar de markt gingen, dan koffiedronken, wandelden, uit eten gingen, vervolgens winkelden om dan nog eens te terrassen.'

Of dat ooit terugkomt is de vraag. Het e-shoppen en de baanwinkels buiten de stad hadden al een negatieve spiraal op gang gebracht. Maar het Lierse beleid werkte wel: 'Mensen kwamen onze gezellige kern ontdekken,' zegt Hannelore Vermassen. 'In vergelijking met

andere kleine steden deden we dat niet slecht. We hebben sinds 2018 een pasantentelling, zeven sensoren met wificaptatie. Het is interessant om te monitoren hoe dat precies zit, we meten om te weten en nemen die informatie mee in onze communicatie voor retailers en ketens. Elk jaar maken we een update van onze infographic met de vestigingstroeven voor de vastgoedsector: koopkracht, winkeldichtheid en andere relevante parameters. We maken flankerende initiatieven van particulieren mee mogelijk of ondersteunen ze. Ook erfgoed is belangrijk in Lier.'



DANIEL GERAERTS

wonen boven winkels aanmoedigen. Maar Rik Verwaest voelt de druk van de woningmarkt. 'Handelaars die op pensioen gaan, verkopen liever hun pand aan een van die tien gegadigden die er willen wonen, dan aan een mogelijke nieuwe winkelier die niet komt opdagen. Maar omdat het niet mag, hebben ze een leegstandbelasting aan hun broek.' De schepen zucht. 'Alles heeft een keerzijde, want voor die individuele eigenaar die op pensioen gaat en een dure aanslag krijgt, lijkt het harteloos wat wij doen. Daarom is het belangrijk voeling te hebben met de adviesraad, zij dragen onze boodschap mee uit.'

Adviesraad van ambassadeurs

Lier heeft een erg actieve economische adviesraad, het is de enige stedelijke adviesraad die tijdens de coronacrisis plenair bijeen is blijven komen via videomeetings (in Jitsi). De raad is opgedeeld in thematische werkgroepen als communicatie of events. 'Zeven jaar geleden werd de vroegere per straat georganiseerde middenstandsverenigingen nieuw leven in geblazen met Shopping-inLier en Lier4business,' zegt Hannelore Vermassen. 'We hebben krachtige trekkers, ambassadeurs. Wekelijks is er contact, we toetsen elk initiatief af, maatregelen worden eerst voor advies voorgelegd. Het is niet evident, want uiteraard doe je nooit voor iedereen goed. Omdat de grote spelers zo beeldbepalend zijn, proberen we hen enthousiast

An Jaspers heeft na jaren ervaring in productie en management sinds twee jaar de eenmanszaak Fashion Garden. Tot aan de coronacrisis floreerde haar zaak dankzij de mond-aan-mondreclame. 'Op 3 maart heb ik het handelspand hier tegenover op de Antwerpsestraat gekocht. Maar tien dagen later moest ik al sluiten en werd ik leerkracht voor mijn jonge kinderen.' In die periode heeft ze een website gebouwd. 'Ik heb geïnvesteerd in een digitaal platform en een fotostudio. Ik heb een domeinnaam en alles wat erbij hoort voor fashiongarden.be. Mijn website verschijnt ook al op Instagram.' Om te ondernemen moet je lef hebben, en dat heeft An Jaspers. Toch was het hoog tijd dat haar winkel op 12 mei weer kon openen. In de afgelopen periode heeft ze ook mooie momenten beleefd. 'Klanten belden me op om te zeggen dat zij wel geld over hadden. Door het telewerken liep hun loon door, terwijl ze niet konden winkelen of op restaurant gaan. "Breng me maar een trui," zei er eentje. Die sociale contacten zijn hartverwarmend. Wat we in onze maatschappij missen is die extra babbel, die extra service die je niet in een ketenwinkel vindt.'



Rik Verwaest:

‘Onze winkels hadden een smoel, we hameren het er al jaren bij de bevolking in: koop hier, want dat is plezant. Dat element heeft corona afgepakt, funshoppen is runshoppen geworden.’

te maken, met wisselend succes. Toch doen grotere spelers als CKS, Esprit of Rituals nu ook actief mee in de lokale vereniging en participeren ze aan bijvoorbeeld Black Friday.’ Hannelore Vermassen en haar team communiceren veel. ‘Sinds corona hebben we al elf extra elektronische nieuwsbrieven naar 350 handelaars verstuurd. We zetten er alle acties en maatregelen in, maar ook links naar de veranderingen in de ministeriële besluiten. Via die nieuwsbrief landen de bezoekers op onze website die we sinds de eerste dag van de crisis up-to-date houden.’ Bij een compliment voor zoveel daadkracht reageert Hannelore Vermassen met een glimlach. ‘Dankzij de VVSG hebben we veel contacten in de andere steden en gemeenten. Onderling wisselen we vlot ervaringen uit. Zo kunnen we allemaal overal kort op de bal spelen. Dat is van onschatbare waarde.’

Het goede voorbeeld

De medewerkers van de stad hebben de voorbije maanden hard gewerkt. Zo werkte de communicatieafdeling het heldenthema uit voor stickers en affiches. Eerst was dat voor de zorg met het Feedthenurses.net-project, daarna voor de winkelstraten en de affiches in de winkels die het aantal mensen aanduiden, nu er maar één persoon per tien vierkante meter in de winkel mag. Er werden 1200 schapenkopjes op straat geschilderd door de mensen van de cultuurdienst, wie in Lier winkelt moet precies een schaapenlengte afstand houden. Er hangen banners die duidelijk maken wat anderhalve meter afstand betekent.

De lokale economie heeft het zwaar, zowel de schepen als de ambtenaar

heeft al emotionele telefoontjes gekregen met de vraag of de stad naast de Vlaamse premie en het overbruggingskrediet nog extra maatregelen kan bieden. Voor sommigen zal het niet voldoende zijn, toch heeft de stad de huur van de paar eigen horecapanalen voor 75 procent opgeschort en de markt volgt schoorvoetend, soms met opschorting, soms met een halvering van een huurprijs.

Lier heeft al vijf jaar een cadeaubon. ‘Nu geven we bij de stadsbelasting van vijftig euro per gezin bonnen voor 25 euro zodat de belasting eigenlijk is gehalveerd als de mensen in Lier hun aankopen doen. Voor alleenstaanden bedraagt de belasting twintig euro en zij krijgen voor tien euro aan bonnen. Die investering bedraagt 350.000 euro,’ zegt Rik Verwaest. ‘Veel geld,

maar we willen de mensen weer in onze winkels zien.’

Lier doet er al jaren alles aan om veel volk aan te trekken, alleen al met de 400 evenementen per jaar, vooral in de zomer. Maar in de zomer van 2020 zullen ze niet plaatsvinden, in het vroege najaar evenmin. En daarna? Kunnen de organisatoren van evenementen het vertrouwen in de toekomst behouden of niet? Schepen Verwaest kan de start van de Tour niet naar Lier halen, want dat kost al gauw een miljoen euro, maar als historicus weet hij beter dan wie ook dat op de Spaanse griep van honderd jaar geleden de Roaring Twenties volgden. ‘De zin om te feesten zal niet weg zijn.’ ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Ook de VVSG in coronamodus

De VVSG begon bij de start van de coronamaatregelen meteen aan een nieuwe vorm van ondersteunen van haar leden. Ook de dienst economie zette alle zeilen bij, samen met alle driehonderd Vlaamse besturen met wie ze via de ‘Overlegtafels Economie’ een sterke relatie heeft opgebouwd.

Gemeenten krijgen onmiddellijk na de publicatie van een nieuw MB of FAQ een helder overzicht van de nieuwe regels. Onduidelijkheden en knelpunten worden gesignaleerd aan de crisiscentra en besproken met de bevoegde kabinetten. Uitgebreide actuele overzichten van milderende acties, begeleidend heropstartmaatregelen, ondersteunende model- en voorbeelddocumenten belanden wekelijks in de mailbox van markt-leiders, ambtenaren en schepenen economie. Daarbovenop beantwoorden we tegenwoordig wekelijks meer dan honderd individuele vragen die met de coronamaatregelen te maken hebben. Deze steun heeft de lokale economie nu meer dan ooit nodig, en de ongelooflijke inzet van onze gemeentelijke collega's op het terrein werkt aanstekelijk. www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/economie



De stad Harelbeke is niet alleen de strafste SDG-gemeente van het land, ze is in 2020 door de federale overheid ook uitgeroepen tot SDG Voice. Als ambassadeur van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen probeert Harelbeke onder meer door zijn communicatie de inwoners te overtuigen van dit duurzaamheidsverhaal. Daarnaast worden de SDG's ook uitgedragen naar de andere gemeentebesturen.

WOUTER LINSEEE IS DEPARTEMENTSHOOFD COMMUNICATIE EN BURGERZAKEN BIJ DE STAD HARELBEKE



Duurzaamheid uitdragen in gemeentelijke communicatie

Stad, OCMW en
Zorgbedrijf Harelbeke en
Politiezone Gavers
in 2018: iedereen mee
voor de SDG's.



Vijf jaar geleden leefde bij het stadsbestuur van Harelbeke al gauw de bereidheid om het SDG-initiatief van de Verenigde Naties te omarmen. Het toenmalige schepencollege nam al een principiële beslissing om de ontwikkelingsdoelen als kapstok te nemen voor het nieuw op te maken strategisch meerjarenplan en het huidige college nam de handschoen op. Een meerjarenplan op SDG-maat is het resultaat.

Harelbeke was een van de twintig proefgemeenten die samen met de VVSG zochten naar manieren om de SDG's te integreren in het gemeentelijk beleid. Door deel uit te maken van deze groep ging de stad echt aan de slag zonder te weten waar ze zou uitkomen.

Iedereen warm krijgen

Van groot belang was om, vanaf het prille begin, bestuurders en vooral medewerkers warm te maken voor de SDG's. De stad Harelbeke, het toen nog aparte OCMW Harelbeke, Zorgbedrijf Harelbeke en Politiezone Gavers brachten in het voorjaar van 2018 hun personeelsleden samen om hen onder te dompelen in een duurzameontwikkelingsdoelstellingenbad. Via een kick-off-moment en vier interactieve namiddagen werden meer dan 200 ideeën verzameld om de stad te verbeteren op basis van deze doelstellingen. Via stadswandelingen, bezoeken aan instellingen en organisaties, maar vooral door discussies in gemengde groepen kregen de deelnemers te horen wat de doelstellingen zijn en wat ze kunnen betekenen voor Harelbeke.

Al die ideeën mondden uit in zestien voorstellen vanuit de administratie, gepubliceerd onder de titel *Goeiemorgen Harelbeke*. Dit document werd als inspiratie voor de verkiezingsprogramma's aan de verschillende politieke partijen bezorgd. Ondertussen werkten de verschillende adviesraden aan een gezamenlijke ambitienota met die duurzameontwikkelingsdoelstellingen als frame.

De inbreng van onze inwoners was een volgende stap. Om hen vertrouwd te maken met de SDG's worden bij elk artikel in het stadsmagazine *hblad* de corresponderende logootjes geplaatst en zeventien edities na elkaar werd een lokale duurzame held voorgesteld. De SDG's zijn visueel aanwezig op elke grote activiteit, onder meer via de leuke zitkubussen. Ondertussen maakten we ook een gecombineerd logo: de SDG-cirkel rond een deel van het officiële logo. Dit jaar gebruiken we dit met het onderschrift *SDGvoice 2020*.



Samen met de partners van het gemeentebestuur van Eenhana in Namibië bekeek Harelbeke op welke doelstellingen elk van hen beter konden scoren.



Om de SDG's meer zichtbaar te maken in het straatbeeld werd eind 2019 een eerste streetartproject gerealiseerd in de NMBS-onderdoorgang.

Dan de straat op

Het najaar van 2018 ging op aan de voorbereiding van een derde editie van de *Ronde van Harelbeke*, een ronde door de Harelbeekse deelgemeenten en wijken die plaatsvond van half februari tot begin april 2019. Tijdens die ronde lichtten zes sprekers zes thema's in verband met duurzaamheid toe.

Tijdens de pauze werden de aanwezigen gepolst naar het belang dat ze hechten aan de verschillende SDG's en de mate waarin ze denken dat we daar als stad invloed op hebben. Samen met de inbreng van onder meer bedrijven heeft de stad prioritaire keuzes gemaakt betreffende duurzaamheid. In het strategisch meerjarenplan van de stad wordt daarom gefocust op twaalf van de zeventien doelstellingen. Begin maart viel bij alle inwoners een publicatie met de hoofdlijnen van het beleidsplan in de bus. Het verhaal wordt verteld aan de hand van de SDG's.

Om de SDG's meer zichtbaar te maken in het straatbeeld werd eind 2019 een eerste streetartproject gerealiseerd in de NMBS-onderdoorgang. We kozen voor illustraties over leven op het land en leven in het water, maar evenzeer over verbindende elementen (zoals de E3-BinckBank Classic) en herkenbare zichten en gebouwen in de stad zelf.

Een vervolg

De komende jaren breien we zeker een vervolg aan het streetart-project, maar het is nog onduidelijk op welke manier. Zo zullen we er in ieder geval voor zorgen dat we bij de aankomst van de E3-BinckBank Classic (2021) voldoende in het oog springen met de SDG's. Daarvoor gebruiken we zeventien werfdoeken (voor elke SDG één). De doeken hebben we trouwens met en zonder het stadslogo van Harelbeke. Die zonder kunnen andere steden en gemeenten lenen om de SDG's in de kijker te plaatsen.

Verder was er al lang vraag naar een officiële pin van de stad Harelbeke, en de titel van SDG Voice bracht het dossier in een stroomversnelling. Dit jaar worden duizend pins met het combinatielogo (SDG's en stad Harelbeke) verspreid. Bijkomend worden de voertuigen van het departement Facility bestickerd en maakten we herbruikbare kinderarmbandjes om op verschillende evenementen uit te delen.

Sterk instrument

De conclusie luidt dat de SDG's een sterk communicatief instrument vormen om de discussie over prioriteiten en actiegebieden van de gemeente te sturen, maar eveneens om over het lokale beleid te communiceren en om het bewustzijn over duurzaamheid te vergroten. Harelbeke zal zijn SDG Voice dan ook laten horen, samen met de partners. ■



Competenties voor duurzame gedragsverandering

Een onderzoek met succesvolle milieuambtenaren, leerkrachten en experts in gedragsverandering onthult nieuwe inzichten in de vereiste competenties om duurzame gedragsverandering te realiseren. Ook knelpunten voor verandering kwamen aan het licht, en tips om deze weg te werken.

Twintig ervaren Vlaamse senior ambtenaren, waaronder ook leerkrachten uit het secundair onderwijs, werden geselecteerd op basis van hun successen: hun doelgroepen namen uit eigen overtuiging een duurzamer levensstijl aan, omdat ze hun invloed op ecologische systemen wilden beperken. Niet onder dwang van boetes of onder sociale druk, maar in de vrijheid van hun dagelijks leven, thuis en op het werk. Weloverwogen kiezen zij bijvoorbeeld voor duurzame voeding en hernieuwbare energie. De ambtenaren die daartoe hebben bijgedragen, hebben tijdens hun loopbaan geleerd hoe we de ecosystemen kunnen beschermen, met respect voor de levenskwaliteit van hun doelgroepen, rekening houdend met maatschappelijke en economische factoren. Toch hebben ook zij nog last van knelpunten voor verandering. Daarom bestudeerden ze ook kritisch wat er de oorzaak van kon zijn dat andere acties van hen geen succes werden. De hulp van vijf deskundigen in sociale wetenschappen en gedragsverandering bracht nieuwe inzichten om deze knelpunten voor verandering weg te werken.

Knelpunten

Hippe ecotrends zijn meestal van korte duur. Ze komen om de zoveel jaar terug, maar waar blijft de duurzame gedragsverandering? Veel vrijwilligers haken af. Almaar energie stoppen in nieuwe zaadjes zaaien, waarvan maar een paar ontkiemen, het is ontmoedigend. Ondertussen overstelpt onze consumptiemaatschappij ons nog altijd met verleidingen voor niet-duurzame keuzes, en de mensen steigeren soms van de kritiek daarop. Kortetermijnpolitiek en wetgeving belemmeren bovendien cocreatie voor duurzame ontwikkeling. Milieuproblematiek is een complexe zaak. Het is niet eenvoudig begrijpelijk over milieuwetenschappen te communiceren, zonder de betrokkenen te frustreren. Persoonlijke opvolging is zelden een prioriteit in het takenpakket van een milieuambtenaar en er ontstaat een soort vermoeidheid bij al die acties die telkens weer

terugkomen. Soms is het ook moeilijk te meten of een project echt tot gedragsverandering leidt en dus een gunstige invloed heeft op het milieu. De evaluatie wordt daarom wel eens gemakshalve achterwege gelaten, maar dan blijven de knelpunten versluierd en kun je niet bijsturen.

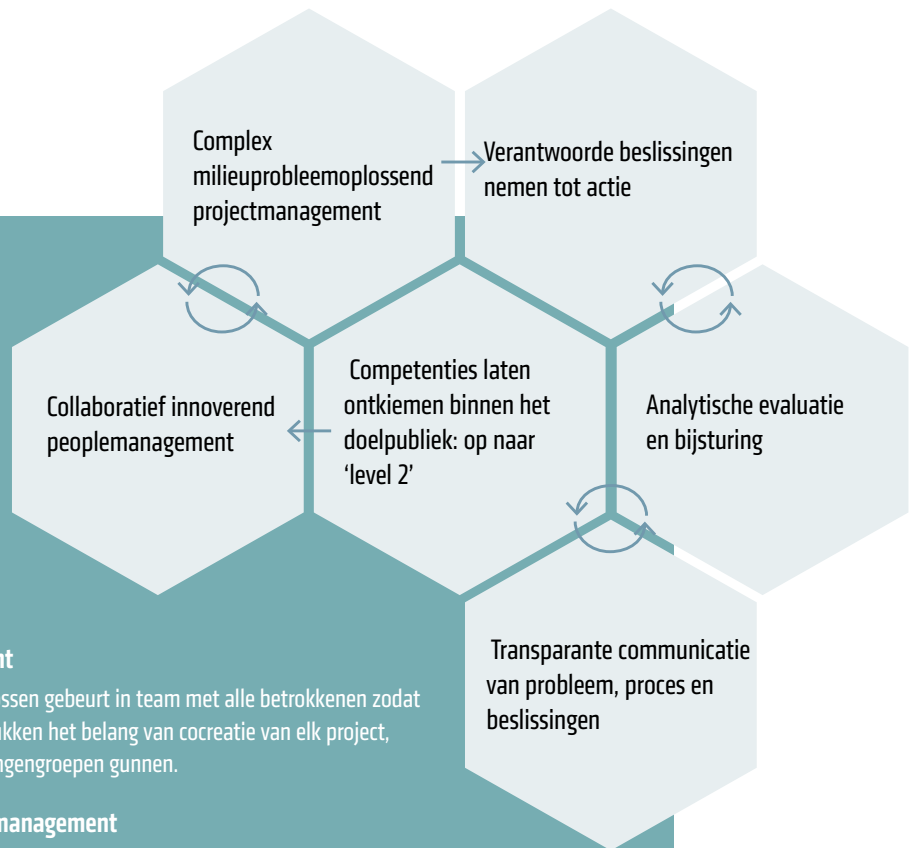
Een zaadje op een harde steen

De hulp van vijf ervaren deskundigen in sociale wetenschappen en gedragsverandering bracht nieuwe inzichten om deze knelpunten voor verandering te verhelpen.



Valérie Vandebussche (midden) was milieuambtenaar in De Panne van 1991 tot 2006. Met haar team en een veertigtal partners realiseerde het gemeentebestuur een project van niveau 3 van het milieuconvenant. Sindsdien blijft een kritische bedenking haar achtervolgen: sinds de jaren negentig organiseren ambtenaren en leerkrachten allerlei projecten om mensen aan te zetten tot duurzaam gedrag. Na dertig jaar zou de grote massa dan toch ook al effectief duurzamere keuzes moeten maken?

Tijdens haar verdere studies Milieuwetenschappen aan de Open Universiteit Heerlen (Nederland) ontmoette ze in 2016 **Paquita Pérez-Salgado**, hoogleraar en leerstoelhouder van de UNESCO Chair in Knowledge Transfer for Sustainable Development. Samen met **Ronald Venn**, doctor in strategic management, startte ze begin 2019 een wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.



Zes competenties – een waaijer van eigenschappen

1. Collaboratief innoverend peoplemanagement

Innoveren in projecten om milieuproblemen op te lossen gebeurt in team met alle betrokkenen zodat zij zelf oplossingen aanbrenen. De experts benadrukken het belang van cocreatie van elk project, waarbij ze de eer en het eigenaarschap aan de belangengroepen gunnen.

2. Complex milieuprobleemoplossend projectmanagement

Elk project vergt wetenschappelijk inzicht in het ecosysteem en zijn draagkracht, maar ook in wie er allemaal bij betrokken kan zijn en welke verschillende oplossingen er allemaal mogelijk zijn. Als ambtenaar toon je goede voorbeelden van verschillende plaatsen en momenten, en hou je rekening met niet-lineaire processen en onzekerheden. Bij elk project weeg je ook de kosten af, de milieu-impact en de gevraagde inzet van de betrokkenen.

3. Verantwoorde beslissingen nemen tot actie

Als ambtenaar moet je verantwoorde keuzes maken. Je moet kunnen beslissen, in vrede met je eigen ethische waarden, strevend naar situaties waarbij zowel de doelgroep als het ecologisch systeem winst. Ook de consequenties van de beslissing en de vraag of de actie echt noodzakelijk is moet je kunnen beoordelen.

4. Analytische evaluatie en bijsturing

Elke beslissing en actie moet je dus herhaaldelijk evalueren om tijdig te kunnen bijsturen. Evaluatie vergt inzicht in de mogelijkheden om de beoogde gedragsverandering en het effect op het ecosysteem te meten. Daarbij hoort een attitude van kritische zelfreflectie, lerend uit feedback en ervaringen van anderen.

5. Transparante communicatie van probleem, proces en beslissingen

Je communiceert gedurende het hele proces over het probleem, de oplossingen en de evaluatie. Als ambtenaar moet je complexiteit begrijpelijk kunnen vertalen, met aandacht voor het onderscheid tussen feit en veronderstelling. Je moet vooral een vertrouwensrelatie kunnen opbouwen, met empathie.

6. Competenties laten ontkiemen binnen het doelpubliek: op naar 'level 2'

Wil je dat de zaadjes van je projecten kunnen ontkiemen tot duurzaam gedrag, dan moeten ze op de juiste bodem vallen. Als milieuprofessional moet je er in de eerste plaats voor zorgen dat je doelpubliek wil en kan veranderen. Je begeleidt het eerst naar autonome keuzevrijheid. Door middel van personal coaching moet je tijdig kunnen bijsturen, zodra de betrokkene signalen geeft dat het moeilijk wordt. Je leert hen reflecteren op persoonlijke keuzes, zonder een oordeel te vellen. Je ontwikkelt hun kritisch analytisch vermogen door hun alle mogelijke keuzes te tonen, zodat een nieuwe wereld voor hen open gaat. Zo wakker je ook hun nieuwsgierigheid aan. Ze krijgen honger naar meer kennis en inzicht, en beginnen er zelf naar te vragen. Daarnaast leer je hun verantwoordelijkheid te aanvaarden door het eigenaarschap van je project te delen. Het is ook belangrijk dat ze zich niet alleen voelen.

Verhalen, ervaringen en ook rechtstreekse natuurbeleving dragen er allemaal toe bij dat gedragsverandering binnen de doelgroep op gang kan komen. Vooral de attitudes van de ambtenaar zijn hierbij van groot belang: hij moet transparant, betrouwbaar, meelevend, zonder vooroordeel optreden, en terzelfdertijd kritisch en eerlijk wat betreft de urgentie van verandering en de gemaakte vorderingen.

De experts in gedragsverandering herkennen ze meteen. Met hun eigen woorden en vanuit hun eigen ervaringen presenteren ze opmerkelijk genoeg allemaal dezelfde oplossingen. Ze bevestigen dat blijvende gedragsverandering alleen tot stand kan komen als de doelpersonen daar zelf voor kiezen, op basis van bepaalde basiscompetenties. Opgelegde verandering en hypes veroorzaken enkel een oppervlakkige, tijdelijke gedragsverandering en kunnen zelfs tot aversie leiden. De ambtenaren moeten dus eerst de bodem, de basiscompetenties van het doelpubliek, voorbereiden, opdat het zaadje zou kunnen aarden en ontkiemen. Welke competenties hebben ze daarvoor nodig?

Zes overlappende competenties

Bij alle geselecteerde succesvolle ambtenaren vonden we vier basiskennissen, die de drive vormen om andere mensen te willen sensibiliseren voor natuur en milieu. Zo hebben ze een ongelooflijke hang naar kennis met betrekking tot mens en natuur. Die stuurt hun systeemdenken en de passie voor hun werk. Ze aanvaarden verantwoordelijkheid, ook in andere domeinen naast hun werk. Tijdens het onderzoek toonden ze bewijs van kritische (zelf-)analyse en verantwoorde keuzes.

De ambtenaren beamen dat de complexiteit van de milieu-problematiek zoveel kennis en vaardigheden uit diverse disciplines vergt dat teamwork onontbeerlijk is. Ook attitudes spelen een belangrijke rol. Het geïntegreerd toepassen van kennis, vaardigheden en attitudes om een bepaald doel te bereiken noemen we 'competenties'. Ambtenaren die erin slagen hun doelgroepen aan te sturen tot duurzaam gedrag, passen een cluster van zes overlappende competenties toe, die telkens een waaier van eigenschappen bevatten. Ze staan opgesomd in het kaderstuk hiernaast.

De rol van het middelbaar onderwijs

Op de lagere school aanvaarden kinderen dat de onderwijzer hun toont wat ze moeten doen. Op die leeftijd spelen ze veel in de natuur en ze willen zich gedragen zoals het hoort.

In middelbare scholen verandert dat. Dikwijls ontwikkelen tieners een aversie tegen de kennis die hun wordt opgedrongen. Ze willen hun eigen keuzes maken maar zijn op dat moment ook bijzonder gevoelig voor de lobby die hen wegtrekt van de natuur. Empathie voor en ervaringen in de natuurlijke omgeving worden schaars in de puberteit. Dit speelt de nieuwsgierigheid parten. Zo bleek ook al in eerdere studies.

Meerdere deelnemers aan het onderzoek hebben het gevoel dat de klassieke kennisstandaard van educatie in middelbare scholen in Vlaanderen, mensen eerder collectief dan onafhankelijk leert denken. Lessen over complexe materie als milieu en duurzaamheid kunnen dan zelfs tot afkeer leiden. Enkel als de leerlingen zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid en autonomie in keuzes, en kritisch leren omgaan met de lobby, kan milieu-informatie ontkiemen en evolueren tot duurzaam gedrag.

Onze toekomstige ondernemers en vakmannen zitten nu op de middelbare school. Slechts enkelen van hen zullen doorstuderen. Knelpunten als 'te weinig mensen nemen de verantwoordelijkheid', 'niet aanvaarden van kritiek', 'de consumptiemaatschappij' zouden we kunnen voorkomen als er op de middelbare scholen meer aandacht zou gaan naar verantwoordelijkheid aanvaarden, systeemdenken, leergierigheid, autonomie van keuze en kritische analyse.

Deze nieuwe inzichten werden beoordeeld op basis van eerdere onderzoeken wereldwijd. Een leidraad voor begeleiding van ambtenaren, leerkrachten en gidsen in de milieusector, is in de maak. Hiermee hopen we mensen beter te kunnen voorbereiden op verandering en het proces van duurzame gedragsverandering op korte termijn te kunnen versnellen. ■

VALÉRIE VANDENBUSSCHE, PROF. DR. PAQUITA PÉREZ, DR. RONALD VENN

valerie.vandenbussche@skynet.be

(copyright: alle rechten voorbehouden aan Open Universiteit)



Afvalbeheer voor milieuprofessionals - ed.3

Het beheer van afval betekent een belangrijke kostenpost voor elke organisatie. Daarnaast is het beheer van afval ook onderworpen aan allerlei wet- en regelgeving op Europees, federaal en Vlaams niveau. In deze pocket krijgt u een duidelijk overzicht van alle relevante regels, uitgelegd in een begrijpelijke taal. Naast de wetgeving lichten we ook toe hoe het afvalbeheer efficiënt kan gebeuren, inclusief voorbeelden en cases uit bedrijven. Met bijdrage van go4circle vzw, de bedrijfsfederatie van de circulaire economie.

**WIE**

Chantal Van Rie

WAT

Groendeskundige stad Damme

HOE

Is bezig met visie, planning en uitvoering. Ze tekent de groenvisie van de stad uit en volgt de werven op.

HOEVEEL

Chantal Van Rie werkt al zes jaar voor de stad Damme. Een werkdag is altijd te kort om alles gedaan te krijgen.

‘Als er bomen moeten worden aangeplant of vervangen, dan ga ik het liefst zelf bij de kweker langs om de beste exemplaren te kiezen.’ Het typeert de gedrevenheid van **Chantal Van Rie**, groendeskundige van de stad Damme.

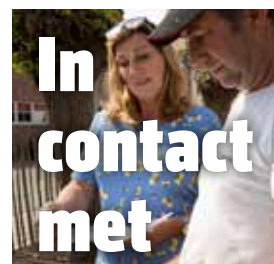
Chantal Van Rie heeft altijd groene vingers gehad. ‘Ik ben een boerendochter en heb ook mijn eigen tuin ontworpen en aangelegd.’ Toch volgde ze professioneel lang een ander spoor. Ze gaf vele jaren les in sociale en technische wetenschappen in Brugge. Toen haar oudste zoon klaar was voor het hoger onderwijs, ging ze met hem mee naar een infosessie van de Vives Hogeschool Roeselare. ‘Daar hoorde ik over de opleiding groenmanagement via afstandsonderwijs. Als ik iets nog liever zou doen dan het onderwijs, dan was het wel groenbeleid. Ik schreef me in en vijf jaar later studeerde ik af, als eerste afstandstudente bij Vives Roeselare.’ Tijdens het laatste jaar van haar opleiding kreeg Chantal Van Rie de smaak van werken voor een lokaal bestuur te pakken. ‘Ik liep stage bij de stad Oostende. Ik kreeg er de vrijheid om zelf te plannen en te budgetteren, om aannemers te contacteren en hun werk op te

volgen. Ik heb er veel geleerd. Toen de stad Damme een groendeskundige zocht, heb ik als een van de 25 kandidaten aan het examen deelgenomen. Mijn ervaring met het leiden van teams in het onderwijs en de stage bij de Oostendse groendienst hebben wellicht de doorslag gegeven, ik kreeg de baan.’ Al zes jaar staat Chantal Van Rie elke ochtend om acht uur in de loods voor het brieven van de negen mannen van de groendienst. ‘In het begin zag je ze wel eens denken: Wat komt dat “madamsje” hier doen? Maar ze merkten al gauw dat ik weet waarover ik spreek. Het vertrouwen tussen mij, de ploegbaas en de rest van het team is zeer snel gegroeid. Ik ga ook regelmatig langs op de werven, ik geef complimenten, ik stuur wat bij. Dat wordt geapprecieerd. Het takenpakket van de groendienst is trouwens veel ruimer dan groen aanleggen alleen. Bij evenementen bijvoorbeeld brengen we stoelen, tafels en ten-



STEFAN DEWICKERE

De groene vingers van de stad



ten ter plaatse. We doen ook veel onderhoudswerk, met de veeg- en borstelmaschine. We staan in voor het onderhoud van de sportvelden. Van het afsluiten van het sportpark vanwege het coronavirus hebben we gebruik gemaakt om alles eens netjes bij te werken: takken die door de omheining staken zijn verwijderd, de grasperken zijn weer mooi afgeboord, de Finse piste is hersteld, we hebben de sportvelden opnieuw laten inzaaien.'

De taak van de groenskundige is veel meer dan het organiseren en aansturen van de groendienst. Eigenlijk is dat het deel van haar werk dat Chantal Van Rie momenteel geleidelijk overdraagt aan iemand die verantwoordelijk is voor de organisatie en planning van de volledige technische dienst. Want ze krijgt het vele werk niet gedaan. 'Ik maak de beplantingsplannen voor nieuwe stukjes groen of bij een heraanleg. Ik kies de planten, bestel de teelaarde. Bij nieuwe speelpleintjes overleg ik met de ontwerper, na de goedkeuring van het college bestel ik de materialen en speeltuigen, en ik sta in voor de werfopvolging.

Daarnaast heb ik jaarlijks voor ongeveer 400.000 euro overheidsopdrachten uit te besteden. In september begin ik met het voorbereiden van de budgetten en ramingen voor volgend jaar. Wat is het programma? Wat is daarvoor nodig? Wat zullen we zelf doen? Waarvoor schakelen we aannemers in? Dan gaan de lastenboeken voor externe opdrachten naar het college en de gemeenteraad. Na hun goedkeuring volgen de openbare aanbesteding en de gunning. En dan begint het grote werk pas, het opvolgen van de uitvoering. Aannemers die vaker voor ons werken, weten wat ik wil. Nieuwe aannemers volg ik van zeer nabij op. En als we bijvoorbeeld een bomenrij willen aanplanten of vervangen, ga ik het liefst zelf naar de kweker om de beste exemplaren te kiezen, die de beste resultaten zullen opleveren.'

December staat helemaal in het teken van het creëren van sfeer in de straten en gebouwen van Damme. Drie jaar geleden sprak Chantal bloemsierkunstenaar Frederiek Van Pamel aan om drie ruimtes in het stadhuis op te fleuren met een bloementoonstelling. Er kwamen 4000 bezoekers op af. Het jaar erop kwam de kerk erbij en waren er 6000 bezoekers. Vorig jaar haalde het initiatief het nationale nieuws en lokte het 11.000 geïnteresseerden in tien dagen. 'De dienst toerisme neemt de ticketverkoop voor zijn rekening, ik heb de leiding van de opbouw en alle logistieke zaken. Maar het wordt echt een zeer groot evenement. Ook vanuit onze andere woonkernen komen vragen om soortgelijke initiatieven op te zetten.' 'Een van de eerste zaken die ik heb ge-

daan zes jaar geleden, was het uitwerken van een visie op groen in de stad. Die was er niet. Ik heb gesteund door het bestuur een bomenbeheerplan opgesteld, met de hulp van Vives. We hebben er twee jaar over gedaan. Aansluitend heb ik een bermbeheerplan uitgewerkt. We hebben de campagne Bij dank! opgezet. De tuin van onze stedelijke bibliotheek in Sijsele werd vorig jaar bekroond als mooiste bijenvriendelijke tuin van Vlaanderen. Dat was een prachtige beloning van zes jaar werken om iedereen ervan te overtuigen dat we niet overal gazonnetjes moeten aanleggen, dat we ook stukken spontaan moeten laten ontwikkelen als bloemenweide.' Toch klagen nog altijd bewoners over groen dat wat meer en beter gemaaid mag worden.

Chantal Van Rie deelt haar werkplek met een secretariaatsmedewerker en twee collega's die verantwoordelijk zijn voor respectievelijk de wegen en waterlopen, en de gebouwen. 'We vormen samen de dienst stadsontwikkeling. In het ideale geval zouden we samen aan grote projecten werken en bijvoorbeeld een straat of wijk onder handen nemen met een totaalplan: stoepen, groen, straten enzovoort. Of onze negen begraafplaatsen herschikken, vergroenen, ontharden. Helaas komen we alle drie handen tekort. Als we ieder op ons terrein de dagelijkse aansturing en organisatie van de technische dienst uit handen zouden kunnen geven, wat de bedoeling is, dan komt er wel ruimte om onze vele ideeën uit te werken. Daar kijk ik naar uit.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN



Tot eind juni annuleert de VVSG alle opleidingen. Uitzonderlijke tijden, uitzonderlijk aanbod: achter de schermen werken de VVSG-medewerkers volop aan een nieuwe planning, maar ook aan een digitaal aanbod.

CHECK
DE WEBSITE
WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN
VOOR UITGESTELDE
OPLEIDINGEN

juni

ONLINE vanaf 19 juni

Lerend Netwerk 'afvalbeleid'

Lokale besturen spelen een belangrijke rol in de omschakeling naar een circulaire economie. Eén maatregel om dit te bereiken is de vermindering van het restafval, zodat er meer materialen hergebruikt en gerecycleerd worden. Hoe haal je de restafvaldoelstellingen? Welke praktijken werken? Tegen welke moeilijkheden lopen gemeenten aan? Om deze vragen te helpen beantwoorden en gemeenten te ondersteunen worden er Lerende Netwerken 'afvalbeleid' georganiseerd.
vvsg.be/opleidingen

september

Gent 4 september

Werken met cliënten met een psychische of psychiatrische problematiek op de Sociale Dienst

In deze vorming krijg je een zicht op de leefwereld van de cliënt, waardoor zijn of haar gedrag begrijpelijker wordt. De vorming biedt inzicht in enkele psychiatrische problematieken en biedt veel concrete handvatten en tips & tricks om de cliënt adequaat te begeleiden.
vvsg.be/opleidingen

Brussel 7 september

Financiering van het wzc

Na deze vorming heb je basiskennis over de belangrijkste financieringsbronnen van een woonzorgcentrum. Je weet welke kosten de Vlaamse sociale bescherming ten laste neemt en onder welke voorwaarden. Je weet welke kosten doorgerekend kunnen worden aan de bewoner en onder welke omstandigheden deze bijdrage verhoogd kan worden. Je vindt je weg in de regelgeving.
vvsg.be/opleidingen



NIEUW !

- Basisopleiding: De psychosociale impact van migratie **ONLINE**
- Thematische opleidingen i.v.m. migratie **ONLINE**
- Intervisie voor OCMW-hulpverleners die vluchtelingen en migranten begeleiden

Op zoek... naar nieuwe collega's?



De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

Vlaanderen 13 september

Open Monumentendag: 't Zal je leren

Vlaanderen volgt het Europese thema 'monumenten en educatie'. Omdat sommige fysieke activiteiten en grootschalige evenementen misschien niet kunnen doorgaan, ligt ook tijdens de Open Monumentendag de klemtoon op digitale ontsluiting.

www.openmonumentendag.be

Brussel 15 september

Dilemmatraining

In iedere gemeentelijke organisatie komen bestuur, leidinggevenden en medewerkers geregeld voor morele dilemma's te staan. Deze training maakt hen vertrouwd met een praktisch instrument waarmee ze het juiste antwoord vinden op lastige morele vraagstukken.

vvsg.be/opleidingen

Gent 28 september

Gent 3 oktober

Mentoropleiding technisch uitvoerende beroepen

Deze opleiding biedt inzicht in de coachende rol die je als mentor hebt ten aanzien van leerlingen. De opleiding versterkt je in belangrijke competenties die je nodig hebt voor goede begeleiding: communiceren, duidelijke feedback geven en evalueren.

vvsg.be/opleidingen

Brussel 30 september

Statuut lokale mandataris

Deze vorming geeft je een up-to-date inzicht in het statuut van uitvoerende mandatarissen, raadsleden en leden van het Bijzonder Comité Sociale Dienst.

vvsg.be/opleidingen

04-06-2020

VENECO

- Preventieadviseur niveau 1
- Landschapsarchitect/Parkmanager

05-06-2020

GEMEENTE ZEMST

Teamcoördinator onderhoud gebouwen en facilitair beheer

07-06-2020

OCMW SINT-JANS-MOLENBEEK

Adviserend geneesheer

08-06-2020

GEMEENTE MEULEBEKE

Coördinator openbaar domein en werken/aankoopdienst

STAD NINOVE

- Manager lokale economie
- Diensthoofd personeel

10-06-2020

WVI

Stafmedewerker of deskundige mobiliteit en verkeerskunde

ECOWERF

Projectleider infrastructuur en logistiek

11-06-2020

GEMEENTE HAALBERT

- Beleidsmedewerker veiligheid
- Projectleider openbare ruimte
- Projectleider verkeer en mobiliteit

14-06-2020

INTERLEUVEN

- Medewerker GIS
- Data Protection Officer (DPO) met interesse voor IT

29-06-2020

GEMEENTE HOVE

Afdelingshoofd ruimte

30-06-2020

DE LIJN

Deskundige security ICT

INLEVERING

PERSENEELSADVERTENTIES

Lokaal 7/8 (zomernummer) – 17 juni
Lokaal 9 (septembernummer) – 12 augustus

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal** en
onze **online media**

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be



burgemeester Triljoen



App4you by ethias

Laten we voor elkaar zorgen!
Solidariteit verzekerd, dicht bij u.



Ethias lanceert onlineplatform voor vrijwilligerswerk!

App4You is een website waarop **vrijwilligers en hulpbehoevenden elkaar vinden**: boodschappen doen, naar de apotheek gaan, les/coaching op afstand geven...

Ethias en dochteronderneming, IT-bedrijf NRB, zetten hun digitale expertise in om dit innovatief, digitaal platform te realiseren.

Alle vrijwilligers krijgen **automatisch en gratis de bijhorende verzekeringen** Burgerlijke Aansprakelijkheid en Lichamelijke Ongevallen.

App4You is toegankelijk voor iedereen en volledig gratis:
<https://app4you.be/nl>

Aarzel dan ook niet om u in te schrijven en deze informatie te delen met uw personeel, medeburgers, contacten en kennissen, want hoe meer mensen zich registreren, hoe meer mensen geholpen kunnen worden!

#SamenSterk

ethias
glimlach verzekerd



Fiber. Hier gebruiken ze het al.

Sommige van België's oudste abdijen zijn helemaal mee met hun tijd. Ze digitaliseren hun processen en gebruiken het fibernetwerk van Proximus. Zo kunnen brouwmeesters sneller uploads naar de cloud uitvoeren en in real time hun bierketels vanop afstand bedienen.

Grijp ook uw kans en connecteer uw bedrijf op fiber. Ontdek hoe we samen België digitaliseren op proximus.be/thinkpossible

Think possible



proximus
enterprise